

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Експертний центр
з прав людини

Громадський детектив

(методичні рекомендації з організації
та проведення громадських розслідувань
без спеціальних повноважень)

Київ 2020

Це видання підготовлено за підтримки програми «Громадське здоров'я» Міжнародного фонду «Відродження» в рамках проекту «Розбудова спроможності громад впроваджувати ініціативи щодо захисту наркозалежних осіб та зниження загроз, пов'язаних із вживанням і розповсюдженням наркотиків»

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

За зміст публікації відповідає лише автор, і його за жодних обставин не можна вважати таким, що відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

АВТОРИ:

СЕРГІЙ ІЛЛЮК,

проектний менеджер ГО «Експертний центр з прав людини»

ОЛЕГ БОДНАР,

проектний менеджер ГО «Експертний центр з прав людини»

ЗМІСТ

I.	Сутність поняття «громадські детективи».....	5
II.	Етичний кодекс громадських детективів.....	6
III.	Основні нормативні акти, які регулюють інструменти збору громадськими детективами інформації, та нормативні акти щодо діяльності Національної поліції України.....	10
IV.	Види порушень прав громадян, яких припускається Національна поліція України.....	13
V.	Змістове наповнення поняття «провадження громадського детектива».....	25
	Елементи провадження громадського детектива	25
	Етапи провадження громадського детектива:.....	26
	1. початковий етап.....	26
	2. здійснення провадження громадськими детективами.....	28
	3. укладання актів реагування, документів для подання громадськими детективами до органів державної влади, публікацій для засобів масової інформації.....	28
	4. Контроль за розглядом заяви про злочин.....	29
VI.	Докази та порядок їхнього збору під час громадського розслідування. Відмінність їх від доказів, отриманих у ході кримінального провадження. Належність і припустимість доказів у кримінальному провадженні та провадженні громадського детектива.....	32
VII.	Шляхи збору доказів під час провадження громадського розслідування.....	37

ДОДАТКИ

Додаток № 1.	Перелік нормативно-правових актів, які надають право збирати й обробляти інформацію без спеціальних повноважень.....	52
Додаток № 2.	Зразок заяви про вчинення злочину.....	61
Додаток № 3.	Зразок заяви про вчинення дисциплінарного проступку.....	63
Додаток № 4.	Приклад заяви про усунення причин та умов, які сприяли правопорушенню.....	64
Додаток № 5.	Приклад запиту про надання інформації про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.....	66
Додаток № 6.	Приклад клопотання про проведення слідчих дій.....	68

Додаток № 7.	Скарга прокурору на бездіяльність слідчого.....	69
Додаток № 8.	Скарга слідчому судді на бездіяльність слідчого.....	70
Додаток № 9.	Скарга щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань.....	72
Додаток № 10.	Скарга прокурору на постанову слідчого про закриття кримінального провадження.....	75
Додаток № 11.	Скарга слідчому судді на постанову слідчого про закриття кримінального провадження.....	77
Додаток № 12.	Заява про вчинення дисциплінарного проступку.....	79
Додаток № 13.	Зразки тілесних ушкоджень як об'єктивних ознак можливих протиправних дій працівників поліції.....	81
Додаток № 14.	Перелік запитань для спілкування з потерпілим і свідком.....	84
Додаток № 15.	Форма для відібрання пояснення у потерпілого (свідка).....	86
Додаток № 16.	Зразок запиту на отримання публічної інформації до ДБР.....	87
Додаток № 17.	Зразок запиту на отримання публічної інформації до ГУ НП.....	88
Додаток № 18.	Зразок запиту на отримання публічної інформації до медичної установи.....	90
Додаток № 19.	Зразок запиту на отримання публічної інформації начальнику Управління патрульної поліції.....	91
Додаток № 20.	Зразок запиту на отримання публічної інформації до прокурора.....	93
Додаток № 21.	Зразок запиту на отримання публічної інформації до РЦ із НВБПД.....	94
Додаток № 22.	Запит у порядку ст. 16 Закону України «Про захист персональних даних» до підрозділу поліції.....	96
Додаток № 23.	Запит у порядку ст. 16 Закону України «Про захист персональних даних» до медичного закладу.....	98
Додаток № 24.	Запит у порядку ст. 16 Закону України «Про захист персональних даних» до РЦ із НВБПД у області.....	99
Додаток № 25.	Типові заходи, які може проводити громадський детектив.....	100
Додаток № 26.	Зразок плану проведення громадського розслідування.....	106
Додаток № 27.	Перелік територіальних управлінь Державного бюро розслідувань.....	108
Додаток № 28.	Скарга слідчому судді в порядку статті 206 КПК України.....	110
Додаток № 29.	Приклади проваджень громадських детективів.....	112

I. Сутність поняття «громадські детективи»

Інститут громадських детективів є одним із ефективних механізмів громадянського суспільства щодо протидії порушень прав і свобод людини працівниками поліції.

Громадські детективи – це активні представники громадянського суспільства, які на волонтерських засадах здійснюють захист прав і свобод людини (виявляють, реагують, попереджують факти порушень прав людини), не отримуючи фінансової винагороди за свою діяльність.

До складу команди належать адвокати, журналісти, представники громадських організацій і вразливих* груп населення, які пройшли спеціальне навчання щодо протидії порушень прав людини працівниками поліції.

Детективи проводять перевірки за фактами порушень прав людини, вчиненими працівниками поліції, сприяють «запуску» офіційного розслідування (початку досудового розслідування у кримінальному провадженні) за виявленими порушеннями, здійснюють громадський контроль за його перебігом, а також докладають максимум зусиль із притягнення винних у вчиненні порушень прав людини до встановленої законом відповідальності.

Особливу увагу детективи приділяють порушенням прав вразливих груп населення, які не здатні ефективно протидіяти неправомірним діям правоохоронців або захищати та відновлювати свої права в разі їхнього порушення. Ініціатором створення інституту Громадських детективів стала громадська організація «Експертний центр з прав людини» за підтримки програми «Громадське здоров'я» Міжнародного фонду «Відродження».

МЕТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ДЕТЕКТИВА

1) захист прав і свобод осіб, потерпілих від протиправних дій працівників поліції;

* Вразливістю вважаємо стан особи, за якого вона позбавлена або обмежена у здатності чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям працівників правоохоронних органів унаслідок фізичних чи психічних властивостей або інших обставин, зумовлених споживанням наркотиків чи зайняттям комерційним сексом.

2) притягнення винних у вчиненні порушень прав і свобод людини до юридичної відповідальності;

3) з'ясування причин та умов вчинення порушень прав і свобод людини працівниками поліції й ужиття заходів із недопущення таких у майбутньому;

4) висвітлення зазначених вище причин та умов перед громадськістю.

II. Етичний кодекс громадських детективів

ПРЕАМБУЛА

Етичний кодекс громадських детективів — це документ, що визначає основні етичні орієнтири громадських детективів.

Норми етичного кодексу постають узагальненням стандартів етичної поведінки громадських детективів, якими вони зобов'язані керуватися під час проведення громадських розслідувань і представництва інституту громадських детективів у взаємостосунках із потерпілими, органами влади, ЗМІ й іншими громадськими об'єднаннями.

Мета створення інституту громадських детективів полягає у сприянні забезпеченню належного й ефективного розслідування випадків порушень прав людини, до яких причетні працівники поліції, та притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні прав людини.

Діяльність громадських детективів є публічною та знаходиться під пильною увагою журналістів, громадських організацій, донорів і громадськості.

Тому детектив повинен поводитися виважено й усвідомлювати, що всі слова, вчинки та пости в соціальних мережах можуть мати репутаційні наслідки, що впливають на весь інститут громадських детективів.

Одним з основоположних принципів роботи детективів визнано повагу до людської гідності та прав людини, свідоме ставлення до своїх дій, розуміння мети, цілей і завдань інституту громадських детективів.

ЗАВДАННЯ ЕТИЧНОГО КОДЕКСУ:

» визначити цінності та принципи діяльності інституту громадських детективів;

» установити стандарти етичної поведінки, що регламентують взаємостосунки всередині інституту та з партнерами;

» слугувати інструментом унеможливлення порушень громадських детективів і створення ними конфліктних ситуацій, вирішувати проблеми з етичними аспектами.

Етичний кодекс має обов'язкову силу й однаковою мірою стосується всіх громадських детективів.

КЛЮЧОВІ ЦІННОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ДЕТЕКТИВІВ:

- довіра клієнтів, задля яких працює інститут;
- професіоналізм;
- взаємна підтримка;
- надійна репутація;
- безоплатність роботи.

ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕТЕКТИВІВ СТОСОВНО КЛІЄНТІВ

1) індивідуальний підхід до клієнта та його проблеми, гарантія конфіденційності у спілкуванні. Оприлюднення будь-якої інформації про клієнта тільки за його згоди;

2) неупереджене ставлення до клієнта незалежно від расової, релігійної чи національної належності, сексуальних уподобань, етичних поглядів і почуттів або інших ознак;

3) побудова роботи з клієнтом на ґрунті поваги, ввічливості та толерантності;

4) відповідальність за свою роботу, свідоме ухвалення рішень і розуміння наслідків останніх;

5) дотримання правила «Не зашкодь!»;

6) неприпустимість використання клієнта для досягнення особистих цілей (вигоди) та задоволення власних потреб.

ЕТИЧНІ НОРМИ ПОВЕДІНКИ ЩОДО СВОЇХ КОЛЕГ

1) повага, чесність, толерантність і ввічливість у ставленні до колег;

2) професійна кооперація та взаємна підтримка (детективи повинні

поважати професійну компетентність, обов'язки та відповідальність своїх колег; на тлі визнання права на конструктивну критику, дискредитування колег є неприпустимим);

3) відстоювання професійної честі та гідності своїх колег, неприпустимість упередженої критики на їхню адресу;

4) створення та систематичне використання можливостей, умов для обміну знаннями, досвідом і поглядами з колегами в соціальній роботі, фахівцями інших галузей, волонтерами для вдосконалення власної практики та збагачення інтелектуальних ресурсів професійної групи;

5) визнання різних точок зору та форм практичного досвіду колег, лаконічне й коректне висловлення критичних зауважень і пропозицій, конструктивний аналіз професійних дій колег, теоретичних і методичних засад їхньої професійної діяльності.

ЕТИЧНІ НОРМИ СТОСОВНО ДІЯЛЬНОСТІ

1) професійна компетентність (детектив зобов'язаний постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності, поповнювати власні знання, вдосконалювати професійні вміння та навички);

2) підвищення якості й ефективності надання послуг, розвиток професіоналізму;

3) підвищення авторитету та статусу роботи інституту громадських детективів.

ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ З ІНШИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

1) співпраця з іншими установами й організаціями для досягнення мети своєї діяльності;

2) побудова співпраці на основі таких принципів, як: спільні цінності, взаємодопомога, прозорість, чесність;

3) забезпечення в роботі зі ЗМІ каналів комунікації завдяки інформуванню громадськості про власну діяльність;

4) у разі виявлення фактів недотримання партнерами зазначених у кодексі принципів партнерства та співпраці право на розрив партнерських стосунків, проведення розслідування та звернення до суду.

УПРОВАДЖЕННЯ ТА ПІДТРИМКА КОДЕКСУ В ІНСТИТУТІ ГРОМАДСЬКИХ ДЕТЕКТИВІВ

- › обговорення етичних норм, їхнє просування всередині інституту, забезпечення доступу до кодексу;
- › навчання детективів щодо використання зафіксованих у кодексі норм;
- › побудова організаційної системи виконання Кодексу (комітет);
- › моніторинг виконання етичних норм і можливих порушень;
- › реагування на порушення.

Координатори офісів громадських детективів визначають відповідального за впровадження, моніторинг і підтримку системи виконання кодексу.

У регіональних офісах громадських детективів відповідальним за впровадження та підтримку кодексу є керівник офісу.

РЕАГУВАННЯ НА ПОРУШЕННЯ

Факт порушення детективом кодексу виносять на розгляд на найближчих зборах детективів (на засіданні офісу громадських детективів). Про порушення кодексу та проведення зборів/засідань з їхнього розгляду повідомляє регіональний координатор.

Якщо факт підтверджують під час зборів/засідання:

- збори офісу детективів у регіоні ухвалюють рішення про оголошення детективу попередження. У разі виявлення систематичного недотримання кодексу чи порушень, що шкодять іміджу інституту, – порушника позбавляють статусу громадського детектива;

- працівники регіонального офісу на засіданні у присутності керівника розглядають вчинене детективом регіонального офісу порушення етичного кодексу. Керівник офісу ухвалює рішення про винесення попередження, а в разі систематичного невиконання вимог кодексу (2 і більше випадки) позбавляє порушника статусу детектива.

Якщо громадський детектив не згоден із застосовуваними до нього санкціями, він може скористатися можливістю вирішити суперечність шляхом письмового звернення до регіонального координатора свого кластера.

Після прийняття й упровадження Етичного кодексу до нього можна, за необхідності, вносити зміни (наприклад, у разі появи в інституті нового виду діяльності тощо). Зміни оформляють додатком до основного тексту Етичного кодексу.

III. Основні нормативні акти, які регулюють інструменти збору громадськими детективами інформації, та нормативні акти щодо діяльності Національної поліції України

На сучасному етапі в Україні немає нормативно-правового акту, що уніфіковано регулював би порядок збору інформації громадянами, які не мають спеціальних повноважень.

Попри це, у національному законодавстві напрацьовано значний обсяг нормативних актів, які передбачають порядок збору, зберігання та використання інформації.

До переліку властивих вказаній сфері основних нормативно-правових актів, на підставі яких проводять громадські розслідування порушень прав і свобод людини, належать:

- › Конституція України;
- › Закон України «Про інформацію»;
- › Закон України «Про доступ до публічної інформації»;
- › Закон України «Про захист персональних даних»;
- › Закон України «Про звернення громадян».

Окрім того, під час проведення громадських розслідувань послуговуються відповідною практикою судів і рішеннями Конституційного суду України, серед найважливіших із яких варто назвати:

- › рішення Конституційного Суду України № 2-рп/2012 від 20.01.2012;
- › постанову Пленуму ВАСУ №10 від 29.09.2016.

Окремі положення про можливості збору інформації містить Кримінальний процесуальний кодекс України.

У додатку №1 до пропонуванних методичних рекомендацій наведено витяги із зазначених вище актів, які є підставою для збору відповідної інформації під час проведення громадських розслідувань особою, що не має спеціальних повноважень.

Спектр нормативно-правових актів, які регулюють діяльність Національної поліції України, складають:

- › Закон України «Про Національну поліцію»;
- › Закон України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України»;
- › Кримінальний процесуальний кодекс України;
- › Кодекс України про адміністративні правопорушення;
- › Порядок інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затверджений постановою Кабінету Міністрів України №1363 від 28.12.2011;

відомчі нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України:

- › наказ МВС України від 08.02.2019 №100 «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події»;
- › наказ МВС України від 10.10.2004 №1177 «Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України»;
- › наказ МВС України від 18.12.2003 №1561 «Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ»;
- › наказ МВС України 23.05.2017 №440 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України»;
- › наказ МВС України від 16.02.2018 №111 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України»;
- › наказ МВС від 18.12.2018 №1026 «Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і

технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису»;

міжвідомчі нормативні акти:

» наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, наказ МВС України від 16.02.2018 № 111 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України»;

» «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії»;

» наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України 5.09.2012 від №692/775/1311/5 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, територіальних органів внутрішніх справ, установ виконання покарань і слідчих ізоляторів у частині забезпечення наступності диспансерного спостереження за ВІЛ-позитивними особами, здійснення клініко-лабораторного моніторингу за перебігом хвороби та проведення антиретровірусної терапії»;

» наказ Міністерства внутрішніх справ та Міністерства юстиції України від 01.10.2018 №806/3105/5 «Про затвердження Інструкції про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу - тримання під вартою під час досудового розслідування».

Перед початком громадського розслідування пропонуємо детально ознайомитись із перерахованими вище нормативними актами.

IV. Види порушень прав громадян, яких припускається Національна поліція України.

Проведені ГО «Експертний центр з прав людини» дослідження, відомості, вміщені в щорічних доповідях Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, та статистичні дані Генеральної прокуратури України дають підстави стверджувати, що у процесі своєї діяльності працівники Національної поліції можуть припускатися різних порушень прав людини. Діапазон таких порушень є досить значним – від процесуальних порушень і до катувань або інших нелюдських чи таких, що принижують гідність, видів поводження. У пропонованому розділі узагальнено найбільш поширені із вищеназваних практики.

» ***Порушення права на охорону здоров'я, медичну допомогу, що здебільшого полягає в ненаданні домедичної та медичної допомоги особам працівниками Національної поліції України, залишення потерпілих або інших осіб у небезпеці.***

Відповідно до статті 18 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський зобов'язаний надавати невідкладну, зокрема домедичну та медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися у безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я.

У статтях 37, 41 вказаного вище Закону визначено, що працівники поліції зобов'язані роз'яснити затриманій особі право на отримання медичної допомоги та, за потреби, негайно викликати медичних працівників до місця фактичного перебування таких осіб.

На практиці досить часто виникають ситуації, коли зазначені вимоги Закону з тих чи тих причин працівники поліції не виконують, що завдає шкоди здоров'ю потерпілих осіб.

Окрім того, відомими є факти залишення в небезпеці осіб, які перебувають у небезпечному для їхнього життя чи здоров'я стані.

Як приклад, працівники ГУ НП у Херсонській області в ході затримання «секс-працівниць» у салоні-краси м. Херсон порушили низку їхніх прав і свобод, а також не здійснили поліцейського піклування за малолітніми дітьми однієї із затриманих. Порушення працівниками поліції вимоги вищезгаданого Закону полягало в незабезпеченні передання іншому з батьків або органам опіки та піклування дітей затриманої особи, а залишення їх за місцем проведення слідчих дій без нагляду вповноважених

осіб. Такі порушення стали приводом для внесення відомостей до ЄРДР за ст. 135 КК України за фактом завідомого залишення малолітньої особи без допомоги.*

Окремим питанням є невиконання вимог спільного наказу від 22.10.2012 №821/937/1549/5/156 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії». Згідно з вимогами цього наказу органи поліції зобов'язані в разі затримання або взяття під варту особи, яка потребує отримання замісної підтримувальної терапії, інформувати керівника найближчого за місцезнаходженням закладу охорони здоров'я, уміщеного до Переліку закладів охорони здоров'я, де впроваджено замісну підтримувальну терапію, про перебування особи, яка потребує консультації лікаря-нарколога, а також доправляти таких осіб для отримання замісної підтримувальної терапії або проведення детоксикації за призначенням лікаря-нарколога.

Невжиття заходів щодо зняття або ж запобігання абстинентному синдрому та незабезпечення безперервності замісної підтримувальної терапії може призвести до смерті або незворотних змін стану здоров'я особи.

У справі про порушення прав гр. Я. на медичну допомогу встановлено, що особа є учасником програми ЗПТ і хворіє на туберкульоз. Після затримання та обрання гр. Я міри запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою йому не надавали необхідного лікування. Крім того, з'ясовано факт завідомого внесення недостовірної інформації медичними працівниками Хмельницького слідчого ізолятора до медичної документації щодо необхідності в лікуванні та наданої медичної допомоги гр. Я.**

› Каткування й незаконне застосування фізичної сили та спеціальних засобів.

Відповідно до частин 1 та 2 статті 42 Закону України «Про Національну поліцію» поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

* Власні розслідування офісу громадських детективів у Херсонській області.

** Щорічна доповідь Уповноваженого ВРУ з прав людини про стан дотримання та захист прав та свобод людини і громадянина в Україні за 2016 рік; стор. 199–200.

<http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>

Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби для припинення протиправних дій правопорушників.

Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людини від ураження різними предметами (зокрема зброєю), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, із чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів і службових тварин.

Зазначена стаття передбачає можливість застосування поліцейськими заходів примусу винятково для припинення протиправних дій правопорушників.

Водночас на практиці непоодинокими є випадки вжиття поліцейськими заходів фізичного впливу (сили), спеціальних засобів не для вказаних вище цілей, а для отримання зізнання затриманої особи у вчиненні злочину, а також частого використання фізичного впливу та спеціальних засобів із перевищенням допустимих меж їхнього застосування. Фактично, перераховані види порушень варто визнати найбільш розповсюдженими, зважаючи на скерування до суду значної кількості кримінальних проваджень за обвинуваченням поліцейських саме за такими фактами.

До переліку основних видів каткування і незаконного застосування фізичної сили та спеціальних засобів, учинених працівниками поліції, належать:

- › перевищення допустимих меж застосування фізичної сили й спецзасобів під час затримання підозрюваної особи задля психологічного пригнічення її особистості, що дасть надалі змогу отримати від неї визнавальні показання;
- › незаконне застосування у місцях несвободи фізичного, психологічного впливу на особу для отримання від неї визнавальних показань у вчиненні злочину та незаконне застосування спеціальних засобів з тією самою метою;
- › тривале утримання особи у правоохоронних органах без їжі, питної води, умов для сну й умов, необхідних для дотримання особистої гігієни, для примушення до зізнання у вчиненні злочину;
- › використання стану наркотичного сп'яніння або абстиненції особи для примушування до зізнання у вчиненні злочину.

Для прикладу, працівники Дніпровського відділення поліції Херсон-

ського ВП ГУ НП у Херсонській області доправили гр. Г. до приміщення зазначеного відділку поліції, застосовували до нього катування для отримання зізнання у вчиненні злочину, чим заподіяли йому тілесні ушкодження. Того самого дня, о 23.00, працівники Дніпровського ВП затримали гр. Г. без ухвали слідчого судді, суду за підозрою у вчиненні злочину. Пізніше гр. Г. помістили до Херсонського слідчого ізолятора, де під час первинного медичного огляду медичний персонал виявив у нього та зафіксував наявність тілесних ушкоджень: гематоми зовнішнього боку правого стегна.

Ще один випадок застосування катувань, фізичного насилля та заподіяння тілесних ушкоджень особі стався у місті Київ. З'ясовано, що 04.12.2016 о 08.00 працівники ГУ НП у місті Києві затримали гр. К. без ухвали слідчого судді, суду за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого частиною 1 статті 263 КК України. Гр. К. пояснив, що 04.12.2016 працівники поліції, які здійснювали його затримання, застосували стосовно нього катування, фізичне насильство (повалили на землю, зв'язали руки мотузками й утримували обличчям у снігу за мінусової температури близько 5 годин), тим самим заподіяли йому тілесні ушкодження. Під час надання медичної допомоги гр. К. лікарі ШМД встановили попередній діагноз: ЗЧМТ, струс головного мозку, гематома м'яких тканин лоба, забій правого плечового та ліктьового суглобів. Зазначені діагнози К. підтвердили лікарі Київської міської клінічної лікарні швидкої медичної допомоги, де він протягом 10 днів, тобто у період із 04.12.2016 до 14.12.2016, перебував на стаціонарному лікуванні.*

» **Порушення права на свободу та особисту недоторканість, типове для незаконних затримань.**

Право на свободу та особисту недоторканість гарантує Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Конституція України та Кримінальний процесуальний кодекс України.

Назване право охоплює такі гарантії:

» нікого не можна заарештовувати або тримати під вартою інакше, як за вмотивованим рішенням суду й тільки на підставах і в порядку, встановлених законом;

* Щорічна доповідь Уповноваженого ВРУ з прав людини про стан додержання та захист прав та свобод людини і громадянина в Україні за 2017 рік; стор.313-314. <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>

» у разі нагальної необхідності запобігти злочині чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має перевірити суд. Затриману особу негайно звільняють, якщо протягом сімдесяти двох годин від моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою;

» кожному заарештованому чи затриманому повинно бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість від моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правничою допомогою захисника.

Згідно з частиною 2 статті 207 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) кожен має право затримати без ухвали слідчого судді, суду будь-яку особу під час вчинення або замаху на вчинення кримінального правопорушення, а також безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи в ході безперервного переслідування особи, яку підозрюють у його вчиненні.

Про кожний факт затримання складають протокол затримання, у якому в обов'язковому порядку зазначають місце та час фактичного затримання (моменту, коли особа силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи у приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою).

Відповідно до частин 2, 3 статті 278 КПК України письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручають не пізніше як за двадцять чотири години від моменту її затримання. У разі якщо особі не вручено повідомлення про підозру після двадцяти чотирьох годин від моменту затримання, така особа підлягає негайному звільненню.

Окрім того, згідно з частинами 1, 2 статті 211 КПК України строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати сімдесяти двох годин від моменту затримання. Затриману без ухвали слідчого судді, суду особу не пізніше як за шістьдесят годин від моменту затримання повинно бути звільнено або доправлено до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу.

Досить часто внесення у протокол затримань недостовірних відомостей про час і місце фактичного затримання зумовлює порушення окреслених вище строків, що призводить до порушення права на свободу та особисту недоторканість.

Аналогічні питання виникають щодо затримання особи за вчинення адміністративного правопорушення.

Статтю 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено, що адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може тривати не більш як три години. У низці визначених Кодексом випадків воно може тривати до 3 діб (щодо правопорушень, яких припустилися під час перетину кордону України, дотримання правил перебування або транзитного проїзду територію України, а також правил обігу наркотичних засобів і психотропних речовин). Про факт адміністративного затримання органи поліції так само зобов'язані скласти відповідний протокол.

Попри важливість процесуального оформлення затримань, досить часто поліцейські його не проводять, а відтак утримують осіб без будь-якої правової підстави та процесуального статусу, чим грубо порушують їхні права.

Приклад 1.

Зокрема, працівники Дружківського відділення поліції Краматорського ВП ГУ НП в Донецькій області, військової прокуратури Донецького гарнізону та військової частини В0849 припустилися порушення прав військовослужбовців військової частини В0849, які брали участь у проведенні антитерористичної операції на Сході України. Опитаний П. повідомив, що у приміщенні Авдіївського відділення поліції до нього застосовували катування для отримання від нього необхідних слідству показань (одягали на руки кайданки, на голову поліетиленовий пакет, протигаз і заподіювали йому тілесні ушкодження). Після цього працівники поліції та прокуратури доправили П. до Дружківського відділення поліції, де його (перебував у статусі свідка) безпідставно утримували в приміщенні відділення протягом 5 днів, тобто від 11.03.2017 до 15.03.2017. Опитаний К. підтвердив інформацію П. і повідомив, що 11.03.2017 його також затримали працівники поліції та прокуратури й доправили до Дружківського відділення поліції, де також утримувався протягом 5 днів, від 11.03.2017 до 15.03.2017 (також перебував у статусі свідка). Під час перебування П. і К. у приміщенні Дружківського відділення поліції харчуванням їх не забезпечували, дозволяючи лише раз на добу під наглядом працівників поліції та за власні кошти придбати продукти харчування в одному з магазинів міста Дружківки.

Крім того, встановлено випадок утримання впродовж тривалого часу особи у відділку поліції без визначення її правового статусу. Із матеріалів відомо, що 10.03.2017 о 15:54 П. було доправлено працівниками поліції до Московського ВП ГУ НП в Харківській області для допиту (згідно з відомостями Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до Московського ВП). 11.03.2017 о 10:20 П. було повторно доправлено до

Московського ВП, де йому повідомили про підозру, а також за його участю провели слідчі та процесуальні дії. Однак П. стверджує про те, що працівники поліції незаконно утримували його у період від 12:00 10.03.2017 до 11.03.2017 (моменту доправлення до суду). Ці твердження підтверджує рішення (ухвала про застосування запобіжного заходу від 11.03.2017) слідчого судді Московського районного суду Скотара А. Ю., який під час судового засідання визначив момент фактичного затримання П. саме 12:00 10.03.2017, коли П. був змушений залишатися поряд з уповноваженою службовою особою.*

Приклад 2:

Іще один випадок затримання особи без законних на те підстав і подальшого незаконного утримання виявлено в Чернігівській області. Так, 24.12.2016 гр. С. було затримано працівниками поліції за підозрою у вчиненні злочину та доправлено до Ріпкінського відділення поліції Чернігівського ВП ГУНП в Чернігівській області (процесуальні документи про затримання гр. С. працівники поліції не склали). Крім того, було з'ясовано, що у період від 19:20 24.12.2016 до 10:50 25.12.2016 працівники поліції нібито неодноразово доправляли гр. С. (згідно із записами Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до Ріпкінського ВП) до приміщення відділення для відібрання у нього пояснень. Тобто, кількарізово імітуючи вхід та вихід С. із приміщення Ріпкінського ВП (за нібито його добровільною згодою), працівники поліції незаконно утримували його у відділенні. Загалом зазначені відомості вказують на незаконне затримання працівниками поліції гр. С. та утримання останнього понад 14 годин у приміщенні Ріпкінського ВП Чернігівського ВП ГУНП в Чернігівській області.**

Окремим пунктом варто подати таке порушення права на свободу та особисту недоторканість, вчинене працівниками поліції, як затримання особи (осіб) у порядку статті 208 КПК України за умови, якщо від моменту вчинення злочину, через який підозрювана особа (особи) підлягає затриманню, минув значний відрізок часу (на практиці – більше як одна доба). Вказані затримання без наявності дозволу слідчого судді є

* Щорічна доповідь Уповноваженого ВРУ з прав людини про стан додержання та захист прав та свобод людини і громадянина в Україні за 2017 рік; с. 315–316. <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>

** Щорічна доповідь Уповноваженого ВРУ з прав людини про стан додержання та захист прав та свобод людини і громадянина в Україні за 2017 рік; с. 307–308. <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>

незаконними, а дії працівників поліції, відповідно, підпадають під ознаки кримінального правопорушення за статтею 371 Кримінального кодексу України (завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою).

Яскравий приклад незаконного затримання виявлено у справі про порушення прав і свобод І., яких припустилися працівники Покровського відділу поліції ГУ НП України в Донецькій області. Аналіз матеріалів і відомостей дає підстави стверджувати, що гр. І. було затримано 29.12.2016 о 20:00 без ухвали слідчого судді, суду за підозрою у вчиненні злочину, вчиненого 08.08.2016 невідомими особами. Тобто працівники Покровського відділу поліції затримали І. через 110 днів після вчинення злочину.

Ще один випадок незаконного затримання без ухвали слідчого судді, суду без законних на те підстав було встановлено з показів потерпілого П. Аналіз матеріалів і відомостей доводить те, що 17.03.2016 о 16:30 працівники Ізюмського відділу поліції ГУ НП в Харківській області затримали гр. П. без ухвали слідчого судді, суду за підозрою у вчиненні злочину, відомості про який було внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань 01.03.2016. Тобто працівники Ізюмського відділу поліції затримали гр. П. через 18 днів після вчинення злочину.*

» **Порушення права на захист**

Конституція України гарантує кожному українському громадянину право на професійну правничу допомогу. У регламентованих законом випадках цю допомогу надають безоплатно. Крім того, кожен громадянин України є вільним у виборі захисника своїх прав.

Статтею 213 Кримінального процесуального кодексу України визначено, що уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги. Аналогічні вимоги задекларовано й у статті 261 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Порядком інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №1363 від 28.12.2011, передбачено, що центри з надання безоплатної вторинної правової до-

* Щорічна доповідь Уповноваженого ВРУ з прав людини про стан додержання та захист прав та свобод людини і громадянина в Україні за 2017 рік; с. 305–306. <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>

помоги в областях не пізніше як за дві години від моменту отримання такого повідомлення мають забезпечити прибуття до затриманого адвоката для здійснення його захисту.

Поширеними видами порушень вважають неповідомлення або невчасне повідомлення таких центрів про випадки затримання осіб, що унеможлиблює отримання особою правової допомоги та належного захисту її прав, свобод та інтересів.

Досить частотними слід визнати порушення права на вільний вибір захисника, відмову у його призначенні, допуску захисника до проведення слідчих дій.

Приклад 1:

Як приклад можна навести факт порушення працівниками Приморського відділення поліції Маріупольського ВП ГУ НП в Донецькій області права на захист громадянина С. Аналіз матеріалів і відомостей вказує на те, що 13.03.2016 о 16:40 гр. С. було затримано без ухвали слідчого судді, суду, однак Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги в Донецькій області не було проінформовано про це негайно, тобто після фактичного затримання гр. С., а повідомлено лише через 7 годин після доправлення затриманого до Приморського відділення поліції, чим порушено його право на захист.

Приклад 2:

Аналогічне порушення права на захист було виявлено під час затримання гр. Х. Так, 09.01.2016 о 12:04 гр. Х. було затримано працівниками поліції без ухвали слідчого судді, суду у вчиненні злочину та доправлено до Голосіївського УП, де затриманий одержав від працівників поліції видимі тілесні ушкодження. Медичними працівниками закладу охорони здоров'я було накладено гр. Х. гіпсову лангету та рекомендовано оперативне лікування в плановому порядку. Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги в місті Києві було повідомлено майже через 6 годин після затримання гр. Х., чим порушено його право на захист (тілесні ушкодження гр. Х. отримав під час перебування в приміщенні поліції до приїзду захисника). Окрім того, гр. Х. не було забезпечено конфіденційного побачення з адвокатом після затримання (побачення адвоката із затриманим відбулося в коридорі Голосіївського УП у присутності двох оперативних працівників). Також було з'ясовано, що гр. Х. повідомляв адвокату про застосування до нього насилля, неодноразово звертав увагу захисника на видимі тілесні ушкодження та кров на одязі, просив посприяти у наданні йому медичної допомоги через біль у внутрішніх органах та інших частинах тіла, що стало результатом побоїв

працівниками поліції, однак захисник на скарги затриманого не зреагував, заходи щодо забезпечення надання підзахисному медичної допомоги, фіксації тілесних ушкоджень, проведення судово-медичної експертизи не вжив. Захисником також не було заявлено про застосування насилля до підзахисного слідчому судді у судовому засіданні, яке відбулося 11.01.2016 у приміщенні Голосіївського районного суду міста Києва.*

» **Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя, що передбачає такі складники, як:**

- незаконна дактилоскопія (зняття відбитків пальців рук);
- незаконні особисті огляди, обшуки, проведення їх особами протилежної статі або в умовах, які не забезпечують особі права на приватність;
- незаконний огляд та обшук квартир, підсобних приміщень, транспортних засобів тощо;
- розголошення відомостей про стан здоров'я;
- незаконний збір медичної та іншої конфіденційної інформації про наркозалежних осіб, які перебувають на обліку в закладах охорони здоров'я.

Найпоширенішим на сьогодні видом порушень прав стали незаконні обшуки й огляди.

Приклад 1:

16 червня 2015 року, приблизно о 09:30, до помешкання гр. М. увірвалися троє співробітників Придніпровського РВ УМВС України в Черкаській області, які побили його та провели обшук квартири, не маючи відповідної ухвали суду. В ході проведення незаконного обшуку міліціонери відібрали у гр. М. його майно. Крім цього, під час проникнення до помешкання співробітники міліції пошкодили вхідні двері у квартиру, чим також завдали гр. М. матеріальних збитків. Після проведення незаконного обшуку гр. М. було доправлено до Придніпровського РВ. У службовому кабінеті його знову побили працівники міліції та, із застосуванням погроз і фізичного насильства, примусили підписати зізнання в тому, що він виготовляв і вживав у себе на квартирі наркотики. У райвідділі міліції гр. М. тримали до 14:00, після чого відпустили. Під час звернення до

* Щорічна доповідь Уповноваженого ВРУ з прав людини про стан додержання та захист прав та свобод людини і громадянина в Україні за 2016 рік; с.191–193. <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>

травматичного пункту 3-ї Черкаської міської лікарні швидкої медичної допомоги гр. М. оглянув черговий лікар, який встановив наявність у нього тілесних ушкоджень – забою грудної клітки, підшкірних гематом на голові й тулубі.*

Приклад 2:

22.05.2018 працівники поліції зупинили гр. Н. і запропонували оглянути його особисті речі, а також добровільно видати вилучені з обігу зняряддя та речовини, якщо такі наявні. На заперечення гр. Н., що в нього немає таких речей та на огляд він не погоджується, один із працівників поліції застосував до нього фізичну силу та самостійно дістав з кишені куртки згорток з невідомою гр. Н. речовиною, після чого останнього було затримано. До слідчого судді по узаконення цього огляду працівники поліції не зверталися. У ході спілкування з адвокатом гр. Н. зазначав, що вказаний згорток йому підкинули працівники поліції під час проведення огляду та затримання.**

Негативною є також практика незаконного зняття відбитків пальців рук.

Приклад 3:

Гр. І. повідомила, що 3 листопада 2015 року під час відпочинку з друзями в одному із нічних клубів м. Києва вона стала свідком бійки між відвідувачами. Через три дні до гр. І. зателефонував представник Печерського ВП і наполегливо попросив з'явитися до відділку для бесіди. Після відібрання пояснень у відділку, де було з'ясовано, що гр. І. нічого про бійку не знає, її поставили перед фактом про необхідність пройти дактилоскопію. На запитання, чи може вона відмовитися від процедури, працівники поліції послалися на вказівку головного управління із вимогою брати відбитки пальців у всіх, хто приходить до відділку. В описаній ситуації йдеться про порушення працівниками поліції статті 26 Закону України «Про Національну поліцію», згідно з якою дактилоскопіювання застосовують тільки до тих осіб, яких затримано за підозрою у вчиненні правопорушень.***

* Щорічна доповідь Уповноваженого ВРУ з прав людини про стан додержання та захист прав та свобод людини і громадянина в Україні за 2015 рік; с. 253–254. <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>

** Власні розслідування офісу громадських детективів у Рівненській області.

*** Матеріали Української Гельсінської спілки з прав людини. <https://helsinki.org.ua/articles/militsiya-nezakonno-zbyraje-vidbytky-paltsiv-schobpotim-lehshe-bulo-shukaty-trupy/>

Непоодинокими на сьогодні є випадки використання інформації про наркозалежність особи задля збагачення або досягнення цілей кримінального провадження.

Приклад 4:

Із показань обвинуваченого у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 309 КК України, які він надав суду, встановлено, що гр. О. вживає наркотичні засоби протягом тривалого часу, хоча неодноразово намагався пройти лікування у медичних закладах. Під час досудового розслідування про цей факт стало відомо працівникам поліції, які почали погрожувати гр. О. розголошенням інформації про наркозалежність його роботодавцю, а особливо членам сім'ї, якщо він не заплатить кожному з них по 2 тис. грн. Захисником обвинуваченого було подано заяву щодо незаконних дій працівників поліції стосовно його підзахисного.*

» Інші види порушень, зафіксовані в ході діяльності органів національної поліції:

- фальсифікації доказів (підкидання речових доказів, які були предметом злочину, знаряддям його вчинення, зберегли на собі його сліди або здобуті внаслідок учинення дій);
- вимагання грошей (або іншого еквіваленту за непритягнення до відповідальності) та інші види незаконного збагачення («кришування наркобізнесу»);
- провокації злочинів (моделювання оперативними працівниками ситуації, коли наркозалежний вимушений збути свою «дозу» під їхнім контролем);
- примушування до надання сексуальних послуг, зґвалтування (щодо секс-працівниць) тощо.

До переліку найбільш поширених причин порушень працівниками поліції прав людини належать:

- покращення статистичних даних відомства;
- слабка матеріально-технічна база підрозділів експертно-криміналістичної служби;
- маргінальне становище вразливих груп і високий рівень соціальної стигматизації;
- мотивація матеріального збагачення працівників поліції за рахунок наркозалежних і секс-працівників;
- низький рівень розкриття таких злочинів.

* Власне розслідування офісу громадських детективів у Хмельницькій області

V. Змістове наповнення поняття «провадження громадського детектива»

Провадження громадського детектива — це комплекс проваджуваних громадським детективом заходів, які охоплюють збір та узагальнення інформації щодо незаконних дій працівників поліції для подальшого захисту прав потерпілих осіб, притягнення винних до встановленої відповідальності, виявлення причин та умов вчинення незаконних дій, а також висвітлення їх перед громадськістю для подальшого недопущення.

Елементи провадження громадського детектива:

- 1) Збір інформації.
- 2) Узагальнення інформації та підготовка актів реагування.

Збір інформації — елемент провадження громадського детектива, який передбачає отримання та фіксацію інформації щодо порушення працівниками поліції прав людини з усіх доступних джерел у способи та у межах, які визначені чинним законодавством.

Основним способом збирання громадськими детективами інформації про порушення прав людини є:

- опитування потерпілих, свідків, інших осіб, які не є очевидцями факту вчинення правопорушення, однак їхні пояснення мають значення для громадського розслідування;
- витребування або отримання від підприємств, установ, організацій, службових осіб копій документів, відомостей, висновків спеціалістів або експертів;
- ініціювання проведення перевірок відповідними органами державної влади, установами й організаціями.

Узагальнення інформації та підготовка актів реагування — елемент провадження громадського детектива, що полягає в опрацюванні зібраних фактичних даних про вчинене працівниками поліції правопорушення та у підготовці документів реагування до відповідних правоохоронних органів для внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, інших держаних органів для усунення можливих причин та умов вчинення таких правопорушень, а також матеріалів для засобів масової інформації.

Етапи провадження громадського детектива:

- 1) початковий етап;
- 2) безпосередньо провадження громадськими детективами;
- 3) формування актів реагування, документів до інших органів державної влади, публікацій для засобів масової інформації;
- 4) контроль за розглядом заяви про злочин;
- 5) повторне реагування (за потреби).

Розглянемо вказані вище етапи детально та проаналізуємо, які дії може здійснювати громадський детектив на кожному з них.

1. ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП

А. Отримання громадським детективом або надходження до відповідного офісу інформації про факт порушення працівниками поліції прав людини.

Підстави для початку громадського розслідування:

- звернення до офісу потерпілої особи;
- звернення до офісу членів сім'ї, родичів, близьких або інших осіб, яким стало відомо про факт вчинення органами поліції незаконних дій щодо потерпілої особи;
- самосійне отримання громадським детективом з будь-яких джерел інформації про факт вчинення органами поліції незаконних дій щодо потерпілої особи.

Б. Ухвалення рішення про відкриття провадження громадського детектива.

Провадження громадського детектива починається від моменту ухвалення координатором офісу рішення про його проведення.

Оцінювання інформації та матеріалів як підстав для початку громадського розслідування потрібно проводити з огляду на такі критерії, як:

- належність;
- достовірність;
- достатність;
- відповідність меті діяльності офісу.

Належність інформації та матеріалів

Належними для початку громадського розслідування є матеріали або інформація, що слугують безпосереднім чи опосередкованим підтвердженням існування обставин, які вказують на вчинення працівниками поліції незаконних дій.

Для прикладу, належною інформацією для початку громадського розслідування буде повідомлення родичів про факт завдання тілесних ушкоджень (перелому руки) особі під час затримання її працівниками патрульної поліції та нереагування на заповідяні ушкодження, а також факт відмови регіональної прокуратури у внесенні відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і початку досудового розслідування за фактом вчинення працівниками поліції незаконних дій.

Неналежною буде отримана від родичів інформація про факт затримання за підозрою у вчиненні злочину особи, яка перебуває на замісній підтримувальній терапії, у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту за умови, що її забезпечено відповідною медичною допомогою.

Достовірність інформації

Достовірність інформації та матеріалів визначають шляхом їхнього аналізу на відповідність фактичним обставинам події, а також їхньої узгодженості з іншими матеріалами й інформацією, отриманою детективом або наданою потерпілим чи іншою особою.

Наприклад, достовірною для громадського детектива буде інформація про фальсифікацію доказів у кримінальному провадженні щодо особи за обвинуваченням у торгівлі наркотичними засобами, якщо особа надає відеозапис із телефону очевидця, з якого видно, що під час затримання працівники поліції підкидають до кишені її куртки пакети з невідомою речовиною.

Недостовірною буде інформація, за якою особа вказує на факт перевищення працівником поліції службових повноважень, а саме — на безпідставне затримання та поміщення до ізолятора тимчасового тримання, за наявності постанови суду про застосування адміністративного арешту та відповідного протоколу.

Достатність

Для початку громадського розслідування достатніми будуть інформація або матеріали з відомостями про вчинення працівниками поліції незаконних дій.

Також достатньою для початку розслідування буде інформація про затримання особи працівниками поліції та утримання її у приміщенні

відділу впродовж 3-х діб без інформування про такий факт третіх осіб на вибір затриманого та Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Проте інформація лише про факт затримання особи та твердження заявника про незаконність таких дій не є достатніми підставами для початку розслідування.

Відповідність меті діяльності офісу

Інформація та матеріали повинні відповідати визначеній категорії справ, за якими провадять громадські розслідування.

На цьому етапі громадські детективи провадять громадські розслідування за такими категоріями порушень:

- порушення працівниками Національної поліції України прав людини;
- нереагування (бездіяльність) правоохоронних органів, зобов'язаних внести відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань у строки, визначені статтею 214 КПК України, та розпочати досудове розслідування за фактом порушення працівниками Національної поліції України прав людини.

2. БЕЗПОСЕРЕДНЬО ПРОВАДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКИМИ ДЕТЕКТИВАМИ.

Цей етап передбачає збір достовірної та достатньої для формування актів реагування інформації (детальні описи, що можуть слугувати доказами у провадженні громадського детектива, їхня відмінність від доказів у кримінальному провадженні та шляхи збору буде викладено у пропонуваніх методичних рекомендаціях окремо).

3. ФОРМУВАННЯ АКТИВ РЕАГУВАННЯ, ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ГРОМАДСЬКІ ДЕТЕКТИВИ ПОДАЮТЬ ДО ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, А ТАКОЖ ПУБЛІКАЦІЙ ДЛЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.

Цей етап охоплює такі дії, як:

- формування та подання заяви про вчинення злочину, а також матеріалів і відомостей на підтвердження його вчинення (додаток №2) до компетентного органу (порядок подання заяви про вчинення злочину регламентовано Кримінальним процесуальним кодексом України);

— формування та подання скарги, а також матеріалів і відомостей на проведення службового розслідування компетентним органом, якщо порушення має ознаки дисциплінарного проступку (додаток №3) (порядок накладення дисциплінарних стягнень та їхні види регламентовано Законом України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України»). Для з'ясування всіх обставин дисциплінарного проступку начальник органу внутрішніх справ призначає службове розслідування, порядок проведення якого встановлено наказом Міністерства внутрішніх справ України № 893 від 07.11.2018;

— формування та подання до інших органів державної влади документів (листів, повідомлень тощо) щодо результатів провадження громадських розслідувань порушень прав і свобод людини (зокрема результатів проведених досудових розслідувань після їхнього завершення), вчинених працівниками поліції, для усунення причин та умов, які сприяли вчиненню таких порушень і можливої надалі їх превенції (додаток №4);

— поширення в засобах масової інформації відомостей (проведені інтерв'ю з громадськими детективами, статті, публікації, висновки громадських експертів тощо) про результати проведених громадських розслідувань порушень прав і свобод людини, зокрема результатів досудового розслідування (після його завершення), для висвітлення перед суспільством причин та умов, які сприяли вчиненню таких порушень і можливої надалі їх превенції.

4. КОНТРОЛЬ ЗА РОЗГЛЯДОМ ЗАЯВИ ПРО ЗЛОЧИН.

Контроль за розглядом заяви про злочин має на меті відстеження громадськими детективами результатів офіційного розслідування державою, що стосуються прийняття заяви про злочин, початку досудового розслідування у кримінальному провадженні, результатів розслідування.

Кримінальний процесуальний кодекс України регламентує право заявника на отримання від органу, до якого він подав заяву, документа на підтвердження прийняття та реєстрації останньої, а також витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань, який надає слідчий через 24 години від моменту внесення до нього відомостей про злочин. З огляду на поширену практику неподання органами поліції таких витягів заявнику є доцільним подавати запит про його надання (додаток №5).

На вказаній стадії громадського розслідування детектив також може надавати потерпілим особам допомогу в ініціюванні проведення органом досудового розслідування слідчих дій у кримінальному провадженні (оскаржити бездіяльність слідчого чи прокурора) шляхом подання відповідних клопотань (додаток №6) або скарг до прокурора (додаток №7)

чи слідчого судді (додаток № 8). Строк розгляду клопотання не може перевищувати трьох днів від моменту подання потерпілим.

Допомога детектива може полягати в ініціюванні перед потерпілим потреби подання клопотань до відповідного органу, у підготовці проектів зазначених вище документів. Клопотання повинні передбачати постановку перед слідчим, а в разі його бездіяльності перед прокурором і слідчим суддею питання про проведення слідчих дії, які є типовими для категорії злочинів, які вчиняють працівники поліції, а саме:

- проведення огляду місця події для виявлення та фіксації слідів злочину;
- проведення допиту потерпілого, свідків та очевидців злочину;
- проведення впізнання винних осіб або предметів у межах кримінального провадження;
- проведення на місці події слідчих експериментів за участю потерпілих і свідків для встановлення обставин вчинення злочину;
- отримання доступу до інформації (відеозапису) з камер спостереження та її вилучення; вилучення інформації у можливих очевидців таких подій (відеозапису або звукозапису на портативних пристроях тощо);
- вилучення знарядь вчинення злочину, предметів, які зберегли на собі сліди злочину, або здобуті внаслідок вчинення злочину;
- проведення обшуків у службових кабінетах чи за місцем проживання поліцейських;
- отримання доступу до документів, які регламентують службову діяльність поліцейських (службові обов'язки), причетних до порушення прав людини, а також їхнє вилучення або вилучення інших речових доказів, що мають значення для кримінального провадження;
- призначення судової медичної експертизи для визначення ступеня тяжкості отриманих потерпілим тілесних ушкоджень;
- призначення інших необхідних експертиз (судових: почеркознавчої, балістичної, економічної тощо).

Наведений перелік не є вичерпним, оскільки добір арсеналу проведення слідчих дій, ініційованих потерпілим за участю громадських детективів, передбачає врахування конкретних обставин вчинення злочину.

5. ПОВТОРНЕ РЕАГУВАННЯ (ЗА ПОТРЕБИ).

Повторне реагування може набувати вияву у формі:

- оскарження у межах Кримінального процесуального кодексу України рішення правоохоронного органу про невнесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань;
- оскарження у межах Кримінального процесуального кодексу

України заявником або потерпілим перед слідчим суддею бездіяльності слідчого, прокурора, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання відповідної заяви чи повідомлення. Це передбачає подання до слідчого судді, в межах юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, скарги на бездіяльність органів поліції (додаток №9) протягом десяти днів від моменту ухвалення рішення, вчинення дії або бездіяльності. Слідчий чи прокурор наділені правом самостійного скасування такого рішення, що зумовлює закриття провадження за скаргою. Вказаний вище документ має бути розглянутий слідчим суддею не пізніше за сімдесят дві години від моменту надходження відповідної скарги;

– оскарження у межах Кримінального процесуального кодексу України рішення про закриття кримінального провадження в разі безпідставності такого;

– оскарження у межах Кримінального процесуального кодексу постанови про закриття слідчим, прокурором кримінального провадження, копію якої надсилають заявнику, потерпілому, прокурору. Протягом двадцяти днів від моменту отримання копії постанови прокурор має право скасувати її з огляду на незаконність чи необґрунтованість, а також за скаргою заявника (додаток №10), потерпілого, якщо таку подано впродовж десяти днів від моменту отримання заявником, потерпілим копії постанови. Окрім того, заявник і потерпілий мають подати скаргу до слідчого судді на рішення слідчого, прокурора про закриття кримінально провадження (додаток №11) протягом десяти днів від моменту отримання копії відповідної постанови. Скаргу на рішення про закриття кримінального провадження слідчий суддя розглядає не пізніше як п'ять днів від моменту надходження скарги;

– подання заяв до міністра внутрішніх справ з приводу непритягнення за запитом про проведення службового розслідування посадової особи органів поліції до дисциплінарної відповідальності (додаток №12). Відповідно до статті 13 Закону України «Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ» міністрові внутрішніх справ України належить право накладати дисциплінарні стягнення, передбачені цим статутом, на всіх осіб рядового та начальницького складу, що розкриває логіку оскарження необ'єктивного проведення перевірки саме цій посадовій особі.

VI. Докази та порядок їхнього збору під час громадського розслідування. Відмінність їх від доказів, які отримані в ході кримінального провадження. Належність і допустимість доказів у кримінальному провадженні та провадженні громадського детектива.

Докази у провадженні громадського детектива – це фактичні дані, що отримані громадським детективом у способи, що не заборонені законодавством, і які підтверджують (чи спростовують) факт вчинення працівниками Національної поліції України незаконних дій і надалі стають підставою для проведення досудового розслідування або службового розслідування уповноваженими органами держави.

Доказами у кримінальному провадженні є фактичні дані, одержані у передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Докази у провадженні громадського детектива	Докази, зібрані у кримінальному провадженні
Спільні особливості	
Є фактичними даними, з яких можна встановити обставини певних подій	
Мають єдине джерело збору (свідки, відомості, документи, відеоматеріали, фотоматеріали, аудіозаписи тощо)	
Є незмінними	
Відмінні особливості	
Їх збирає особа, яка не має спеціальних повноважень	Їх збирає особа, яку уповноважено державою для проведення таких дій (слідчий, прокурор, детектив НАБУ й ін.)
Порядок збору доказів чітко не визначений жодним законодавчим актом, тому докази збирають у межах і способом, який не заборонений чинним законодавством	Збір доказів здійснюють винятково у спосіб, передбачений КПК України, шляхом проведення слідчих і негласних слідчих (розшукових) дій

Чіткого порядку фіксування не визначено жодним нормативним документом	Фіксування передбачено у протоколі слідчої дії, порядок складення якого чітко регламентує КПК України
Є підставами для початку досудового розслідування відповідними компетентними органами та у випадках, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України, доказом у кримінальному провадженні, а також підставами для проведення службових розслідувань відповідними органами та притягнення винних до дисциплінарної відповідальності	На їхній основі уповноважена службова особа встановлює об'єктивну істину у кримінальному провадженні та наявність або відсутність підстав для притягнення особи до кримінальної відповідальності

Процесуальними джерелами доказів у кримінальному провадженні є: **показання, речові докази, документи, висновки експертів.**

Показання – це відомості, які надають в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваний, обвинувачений, свідок, потерпілий, експерт щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, які мають значення для цього кримінального провадження.

Речовими доказами вважають матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, що їх може бути використано як доказ факту чи обставин, які встановлюють під час кримінального провадження, зокрема предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

Документи є спеціально створеним для збереження інформації матеріальним об'єктом, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, що їх може бути використано як доказ факту чи обставин, які встановлюють під час кримінального провадження.

До спектра документів, за умови наявності у них передбачених відомостей, можуть належати:

1) матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (зокрема електронні);

2) матеріали, отримані внаслідок здійснення під час кримінального провадження заходів, передбачених чинними міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України;

3) складені у порядку, передбаченому КПК України, протоколи процесуальних дій і додатки до них, а також носії інформації, на яких за допомогою технічних засобів зафіксовано процесуальні дії;

4) висновки ревізій та акти перевірок.

Висновок експерта — це докладний опис проведених експертом досліджень і зроблені за їхніми результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи.

Недопустимість доказів:

Недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, одержаній внаслідок істотного порушення прав і свобод людини.

Суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини й основоположних свобод, зокрема, такі діяння:

1) здійснення процесуальних дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих умов;

2) отримання доказів унаслідок катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поводження або погрози застосування такого поводження;

3) порушення права особи на захист;

4) отримання показань чи пояснень від особи, якій не було повідомлено про її право відмовитися від давання показань і не відповідати на запитання, або їх отримання з порушенням цього права;

5) порушення права на перехресний допит.

Недопустимими є також докази, отримані:

1) із показань свідка, якого надалі було визнано підозрюваним чи обвинуваченим у цьому кримінальному провадженні;

2) після початку кримінального провадження шляхом реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури своїх повноважень, не передбачених цим Кодексом, для забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень;

3) під час виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з огляду на недопущення адвоката до цієї слідчої (розшукової) дії. Факт недопущення до участі в обшуку адвокат зобов'язаний довести в суді під час судового провадження;

4) під час виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи, якщо таку ухвалу винесено слідчим суддею без проведення повної технічної фіксації засідання.

Докази у провадженні громадського детектива – це фактичні дані, які отримані або містяться у:

– поясненнях потерпілих, свідків, інших осіб, які не були безпосередніми свідками подій, однак їм відома інформація, важлива для провадження;

– речах, документах або їхніх копіях, інших відомостях, витребуваних або отриманих від підприємств, установ, організацій, службових і фізичних осіб у спосіб, не заборонений чинним законодавством;

– інформація у висновках, які складені за результатами перевірок відповідними органами державної влади, установами, організаціями.

Єдиною підставою недопустимості матеріалів, які зібрані громадським детективом, є встановлення факту їхньої фальсифікації детективом або особою, яка їх надала.

ОБСТАВИНИ, ЯКІ НЕОБХІДНО ВСТАНОВИТИ ПІД ЧАС ГРОМАДСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Під час проведення громадського розслідування необхідно встановити низку ключових обставин, які надалі стануть підставою для внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, сприятимуть проведенню ефективного розслідування слідчими органами, збереженню доказів, а також, у разі вчинення службовою особою дисциплінарного проступку, проведенню ефективного службового розслідування відповідним органом.

Так, під час громадського розслідування необхідно встановити обставини та зафіксувати сліди, як-от:

– час, місце та спосіб вчинення органами поліції незаконних дій (такі обставини можна встановити шляхом опитування потерпілого, очевидців події, витребуванням інформації з органів поліції про час перебування особи у відповідних відділках і відділеннях, отримання копій аудіо-,

відеоматеріалів, які можуть бути у розпорядженні потерпілих, очевидців);

- коло очевидців такої події (зазвичай про наявність таких осіб може повідомити потерпілий);

- інформація про працівників поліції, які вчинили незаконні дії (такі дані можна отримати шляхом опитування потерпілого й очевидців, витребування від органів поліції інформації щодо несення служби поліцейськими в конкретному місці, перебування ними на чергуванні, належності певному працівнику поліції жетону тощо. У випадках неможливості встановлення прізвищ та імен поліцейських (які є досить частотними) доцільним є отримання від свідків, очевидців і потерпілих опису особи правопорушника, ідентифікування його за іншими ознаками, серед яких може бути автомобіль, на якому він пересувався, номер службового кабінету, в якому відбувалися події, номер жетону тощо);

- письмові, аудіо-, відеодокази, які необхідно або зібрати, або встановити місце їхнього знаходження за неможливості отримати під час громадського розслідування (у випадках відмови осіб, які зафіксували факт вчинення поліцейським злочину, видати громадському детективу копію такого запису громадський детектив може зазначити в заяві про вчинення злочину про наявність доказу в такої особи, що слугуватиме для слідчого орієнтиром для проведення його вилучення у спосіб, встановлений Кримінальним процесуальним кодексом України);

- завдані збитки (установити збитки можна шляхом отримання у потерпілого довідок про вартість пошкодженого або знищеного майна, будь-яких платіжних документів про ціну їхнього придбання або з'ясування у нього в усному порядку суми, в яку оцінено збиток. Копії наявних документів про вартість пошкодженого або знищеного майна доцільно долучати до матеріалів, які підлягають поданню до органу досудового розслідування, а також вказувати таку інформацію в обов'язковому порядку в заяві про вчинення злочину);

- заподіяні тілесні ушкодження (на стадії громадського розслідування необхідно вжити вичерпний арсенал заходів для належної фіксації заподіяних тілесних ушкоджень, а саме: звернутися до найближчого закладу охорони здоров'я для визначення стану здоров'я, виявлення та фіксації тілесних ушкоджень у медичній документації, а також, за потреби, отримання лікування. Окрім того, можна проводити їхню фото- або відеофіксацію та долучати такі дані до заяви про вчинення злочину.

Слід звернути увагу, що зовнішні тілесні ушкодження (синці, садна, опіки, рани) потрібно зафіксувати якнайшвидше після їхнього завдання. Під час проходження лікування доцільно, за можливості, стежити за тим, щоб у відповідні медичні документи (медичні картки, довідки, результати оглядів спеціалістів, епікризи тощо) було правильно та повністю внесено інформацію щодо поставленого потерпілому діагнозу, хронології лікування, призначених лікарських засобів тощо. Раціонально виправдано роз'яснити потерпілому необхідність зберігання всіх фіскальних документів (квитанцій, чеків тощо), що підтверджують його витрати на лікування, оскільки наявність таких документів уможливує відшкодування на їхній підставі не лише матеріальних, а й моральних збитків).

VII. Шляхи збору доказів під час провадження громадського розслідування.

Основним способом збирання громадськими детективами інформації про вчинені працівниками поліції порушення прав людини є:

- опитування потерпілих, свідків, інших осіб, які не є очевидцями факту вчинення правопорушення, однак їхні пояснення мають значення для громадського розслідування;

- витребування або отримання від підприємств, установ, організацій, службових осіб копій документів, відомостей, висновків спеціалістів або експертів;

- ініціювання проведення перевірок відповідними органами державної влади, установами, організаціями.

ОПИТУВАННЯ ПОТЕРПІЛИХ, СВИДКІВ, ІНШИХ ОСІБ, ЯКІ НЕ Є ОЧЕВИДЦЯМИ ФАКТУ ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ОДНАК ЇХНІ ПОЯСНЕННЯ МАЮТЬ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Опитування детективом у межах провадження громадського розслідування — це процес отримання громадським детективом інфор-

мації від потерпілого, свідка, іншої особи про обставини вчинення поліцейськими правопорушення, які така особа спостерігала, була учасником або їй стало відомо про ці обставини з інших джерел, для проведення ефективного громадського розслідування порушення прав людини.

Громадський детектив може опитати:

- › потерпілого;
- › свідка вчинення правопорушення;
- › особу, яка не є безпосереднім свідком вчинення правопорушення, але якій відомі інші обставини, що мають значення для провадження громадського детектива.

Фази опитування вищевказаних осіб охоплюють такі етапи:

- › попередня;
- › вступна;
- › фаза вільної розповіді;
- › фаза деталізованих та уточнювальних запитань;
- › завершальна.

Попередня фаза (підготовча), що передбачає вирішення таких питань:

- збір необхідної інформації про особу, яку заплановано опитати (вік, стать, професія, коло знайомств, службових обов'язків, наявність захоплень тощо);
- визначення чіткого переліку запитань, які доцільно з'ясувати в особи з огляду на обставини провадження (додаток №14 – орієнтовний перелік запитань, які можна поставити під час опитування);
  - визначити місце проведення опитування;
  - пристосувати засоби фіксації опитування;
  - запросити відповідну особу для опитування або узгодити з нею місце, де їй буде зручно його провести.

Вступна фаза:

- відрекомендуватись особі та повідомити причину проведення опитування;
- отримати згоду особи на таке опитування та фото-, відеофіксацію розмови;
- запропонувати пояснення особі відомих обставин самому особисто або отримати згоду на фіксацію її пояснень.

Фаза вільної розповіді:

- надання особі можливості самостійно розповісти про відомі їй обставини.

Фаза детальних запитань:

- постановка запитань опитувача щодо обставин провадження, які не було викладено опитуваною особою під час вільної розповіді.

Завершальна:

- фіксація опитування шляхом викладу отриманих відомостей на бланку опитування (додаток № 15) або аудіо-, відеофіксація (на диктофон, відеокамеру, інші засоби);
- надати змогу ознайомитись із достовірністю викладених особою фактичних даних у поясненні та запропонувати засвідчити їх підписом. У разі аудіо-, відеофіксації надати особі змогу прослухати або проглянути зафіксовані відомості.

Особливості аудіо-, відеофіксації:

Під час проведення аудіо-, відеофіксації мікрофон не має викликати збентеження, повинен кріпитися стабільно, знаходитись на певній відстані від особи, не на лінії її зору та не розділяти простір між свідком (потерпілим) та опитувачем.

Технічні засоби, які використовують для запису пояснень, повинні бути високої якості, що дасть змогу фіксувати навіть дуже тихі звуки, відрізняти їх і розуміти.

Записуванню підлягає не лише інформація, яку передає опитуваний, а й запитання, що їх ставить особа, яка його проводить.

Оптимальним є фіксування опитування за допомогою відеоапаратури із можливістю запису зображення й звуку.

Розташування камери має уможливлювати фіксацію не лише розповіді особи, а й усієї її фігури, а технічні параметри камери – реєстрування не тільки рухових реакцій, а й миміки, вегетативних симптомів, які є важливими показниками достовірності свідчень.

ВИТРЕБУВАННЯ АБО ОТРИМАННЯ ВІД ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ, СЛУЖБОВИХ КОПІЙ ДОКУМЕНТІВ, ВІДОМОСТЕЙ, ВИСНОВКІВ СПЕЦІАЛІСТІВ АБО ЕКСПЕРТІВ

Під час проведення громадського розслідування для витребування або отримання документів, відомостей, висновків спеціалістів або експертів може бути подано такі документи:

- » звернення в порядку Закону України «Про звернення громадян»;
- » запит на інформацію в порядку Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- » запит у порядку Закону України «Про захист персональних даних»;
- » адвокатський запит у порядку Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у разі наявності у громадського детектива ліцензії на здійснення адвокатської діяльності.

НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ ЗАЗНАЧЕНИХ ВИЩЕ ІНСТРУМЕНТІВ ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ

Звернення в порядку Закону України «Про звернення громадян»

Законом України «Про звернення громадян» визначено, що громадяни мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їхніх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їхньої статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їхнє порушення.

Пропозиція (зауваження) — звернення громадян із висловленням поради, рекомендації щодо діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також думок стосовно врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, удосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної й інших сфер діяльності держави та суспільства.

Заява (клопотання) — звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їхніх

прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їхньої діяльності. Клопотання — письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо.

Скарга — звернення з вимогою поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

До рішень, дій (бездіяльності) у сфері управлінської діяльності, які можуть підлягати оскарженню, належать ті, що передбачають:

- порушення права та законних інтересів чи свобод громадянина (групи громадян);
- створення перешкод для здійснення громадянином його прав і законних інтересів чи свобод;
- незаконне покладення на громадянина яких-небудь обов'язків або його незаконне притягнення до відповідальності.

У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги. Письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із вказівкою дати. В електронному зверненні також має бути наведено електронну поштову адресу, на яку заявнику може бути надіслано відповідь, або відомості про інші засоби зв'язку з ним.

Звернення передбачають розгляд і вирішення в термін не більший як один місяць від дня надходження, а ті, що не потребують додаткового вивчення, підлягають невідкладному вирішенню, але не пізніше як п'ятнадцять днів від дня їхнього отримання. Якщо у місячний термін вирішити порушені у зверненні питання є неможливим, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник визначають необхідний для його розгляду термін, про що повідомляють особі, яка подала звернення. Загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

На обґрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено від встановленого цією статтею терміну.

Вказаний спосіб збору можливої інформації є найбільш дієвим для подання скарг щодо проведення службових перевірок, запуску механізму проведення перевірки державними органами. Для прикладу, громад-

ський детектив може подати скаргу на дії працівників поліції до відділу внутрішньої безпеки для проведення службового розслідування.

ЗАПИТ НА ІНФОРМАЦІЮ В ПОРЯДКУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ»

Законом України «Про доступ до публічної інформації» визначено, що публічна інформація — це відображена й задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що її було отримано або створено у процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим законом. Публічна інформація є відкритою, крім випадків, установлених законом.

Згідно із вищевказаним законом громадські детективи можуть звернутися до:

- суб'єктів владних повноважень — органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, органів влади Автономної Республіки Крим, інших суб'єктів, що виконують владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання;
- юридичних осіб, фінансованих із державного, місцевих бюджетів, бюджету Автономної Республіки Крим, — стосовно інформації щодо використання бюджетних коштів;
- осіб, якщо вони виконують делеговані повноваження суб'єктів владних повноважень згідно із законом чи договором, зокрема надання освітніх, оздоровчих, соціальних або інших державних послуг, — стосовно інформації, пов'язаної з виконанням їхніх обов'язків;
- суб'єктів господарювання, які займають домінуюче становище на ринку або наділені спеціальними чи винятковими правами, або є природними монополіями, — стосовно інформації щодо умов постачання товарів, послуг та цін на них.

Запит на інформацію має містити:

- ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є;
- загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо;
- підпис і дату за умови подання запиту в письмовій формі;

- запит на інформацію в електронній формі підпису не потребує.

Розпорядник інформації має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше як за п'ять робочих днів від дня отримання запиту.

У разі якщо запит на інформацію стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана не пізніше як за 48 годин від дня отримання запиту. Клопотання про термінове опрацювання запиту повинне бути обґрунтованим.

У разі якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, розпорядник інформації може продовжити строк розгляду запиту до 20 робочих днів з обґрунтуванням такого продовження. Про продовження строку розпорядник інформації повідомляє запитувача в письмовій формі не пізніше як за п'ять робочих днів від дня отримання запиту.

Запити на інформацію в порядку вказаного вище закону є зручним механізмом збору інформації, однак подання його особисто громадським детективом унеможливує отримання ним даних про конкретних осіб, зважаючи на захист останніх Законом України «Про захист персональних даних».

Такий інструмент збору інформації є зручним для отримання загальних даних про діяльність установи та посадових осіб, статистичної інформації, іншої публічної інформації.

Для прикладу, поліція не надасть на такий запит інформацію про час доправлення до відділення конкретної особи та копії документів, які підтверджують такі дані.

Водночас поліція може надати загальну інформацію на запит у порядку вказаного вище закону про кількість затриманих осіб за конкретну добу без зазначення персональних даних про таких осіб.

Зразки типових запитів на інформацію викладено в додатках №№ 16–21.

ЗАПИТ У ПОРЯДКУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ»

Законом України «Про захист персональних даних» визначено, що персональні дані — це відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яку ідентифіковано або може бути конкретно ідентифіковано.

Суб'єкт персональних даних має право на одержання будь-яких відомостей про себе у будь-якого суб'єкта відносин, пов'язаних із персональними даними

Суб'єкт відносин, пов'язаних із персональними даними, подає запит щодо доступу до персональних даних володільцю персональних даних.

У запиті зазначають:

- » прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання (місце перебування) і реквізити документа, що посвідчує фізичну особу, яка подає запит (для фізичної особи-заявника);
- » найменування, місцезнаходження юридичної особи, яка подає запит, посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка засвідчує запит; підтвердження того, що зміст запиту відповідає повноваженням юридичної особи (для юридичної особи-заявника);
- » прізвище, ім'я та по батькові, а також інші відомості, що дають змогу ідентифікувати фізичну особу, стосовно якої зроблено запит;
- » відомості про базу персональних даних, стосовно якої подано запит, чи відомості про володільця чи розпорядника персональних даних;
- » перелік персональних даних, що підлягають запиту;
- » мета та/або правові підстави для запиту.

Строк вивчення запиту на предмет його задоволення не може перевищувати десяти робочих днів від дня його надходження. Протягом цього строку володільць персональних даних доводить до відома особи, яка подає запит, що запит буде задоволено або відповідні персональні дані не підлягають наданню, із зазначенням підстави, визначеної у відповідному нормативно-правовому акті. Запит повинно бути задоволено протягом тридцяти календарних днів від дня його надходження, якщо інше не передбачено законом.

Подання запиту в порядку статті 16 Закону України «Про захист персональних даних» є найбільш дієвим під час громадського розслідування, оскільки уможливорює отримання конкретної інформації про особу. Для прикладу, на підставі такого запиту може бути отримано інформацію про точний час доправлення особи до відділку поліції згідно з даними журналів обліку роботи, діагноз, із яким особу було доправлено до медичного закладу, час поміщення до ізолятора тимчасового тримання тощо.

Ускладнює отримання громадським детективом вищезгаданої інформації тривалість розгляду такого запиту, а також необхідність його підпису **тільки тією особою, якої така інформація стосується.**

Зразки типових запитів у порядку Закону України «Про захист персональних даних» викладено в додатках №№22–24.

АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ У ПОРЯДКУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО АДВОКАТУРУ ТА АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ»

Згідно зі статтею 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатський запит — це письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

До адвокатського запиту додають посвідчені адвокатом копії свідчення про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів заборонено.

Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхні посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким подано адвокатський запит, зобов'язані не пізніше як за п'ять робочих днів від дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, у яких уміщено інформацію з обмеженим доступом.

У разі якщо адвокатський запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, строк розгляду адвокатського запиту може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження, про що адвокату письмово повідомляють не пізніше як за п'ять робочих днів від дня отримання адвокатського запиту.

Подання такого виду запитів для отримання інформації є доцільним і ефективним засобом збору інформації тоді, коли в конкретному офісі громадських детективів працює адвокат та попередньо укладено з потерпілим договір про надання правової допомоги PROBONO (безкоштовно).

Вказаний перелік заходів та інформації, яку можна використовувати під час громадського розслідування, не є вичерпний, а тому зазначені питання підлягають вирішенню з огляду на конкретні обставини, про які повідомив потерпілий чи які встановив громадський детектив.

ІНІЦІУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК ВІДПОВІДНИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, УСТАНОВАМИ, ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Одночасно зі збором інформації громадський детектив може ініціювати проведення різного роду перевірок.

До перевірки фактів порушень прав людини працівниками поліції залучають відділи внутрішньої безпеки Національної поліції України в областях, Головні управління Національної поліції у областях та Управління дотримання прав людини Національної поліції України.

Окремо про факти порушень прав людини інформують Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та прокуратури областей.

Про порушення прав людини на території пенітенціарних установ (органів, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів) повідомляють міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції України та Державну кримінально-виконавчу службу України.

З приводу порушень прав людини лікарями або іншими медичними працівниками під час надання медичної допомоги, зокрема замісної підтримувальної терапії, звертаються до обласних управлінь охорони здоров'я.

У державі також функціонує телефон Національної Гарячої Лінії з питань наркозалежності та замісної підтримувальної терапії за безкоштовним номером 0-800-507-727.

Детальний перелік першорядних заходів, проведення яких не заборонено законом, а також інформацію, яку можна отримати, викладено в додатку № 25.

ПЛАНУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ ПІД ЧАС ГРОМАДСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Проведення громадського розслідування, як і кожного системного процесу, вимагає детального планування.

Перший етап, після ухвалення рішення про початок громадського розслідування, передбачає визначення відповідним офісом комплексу можливих дій для ефективного і якнайшвидшого збору інформації.

Першорядними заходами із проведення розслідування є фіксація можливих тілесних ушкоджень особи, отриманих унаслідок незаконних дій працівників поліції. Для цього потерпіла особа, за порадою громадського

детектива, повинна звернутися до найближчого лікувального закладу, де їй буде надано медичну допомогу та зафіксовано вказані тілесні ушкодження черговим лікарем у відповідному журналі. Надалі громадські детективи зможуть долучити відомості про первинні тілесні ушкодження особи до матеріалів громадського розслідування. Окрім того, після відкриття кримінального провадження громадським детективам через потерпілого можна клопотати перед органами досудового розслідування про проведення судово-медичної експертизи для визначення ступеня тяжкості отриманих тілесних ушкоджень потерпілим за наявності зазначених вище первинних медичних документів.

Громадські детективи також у якнайшвидший строк мають провести опитування потерпілого, свідків та очевидців злочину для з'ясування наявності у них аудіо- чи відеоматеріалів можливих правопорушень і вжиття заходів щодо отримання їхніх копій з електронних носіїв, а також роз'яснити таким особам неприпустимість знищення останніх з огляду на можливість надання надалі таким фактичним даним значення основного доказу у кримінальному провадженні.

Серед обов'язкових заходів, ініційованих громадськими детективами, варто назвати вжиття всіх можливих заходів для здобуття аудіо- чи відеоматеріалів, які зафіксовані камерами відеоспостереження, що розташовані у громадських місцях.

Паралельно з такими заходами громадські детективи можуть подавати запити до відповідних інстанцій для отримання необхідної для громадського провадження інформації. Після збору таких даних громадський детектив ініціює питання проведення перевірок відповідними органами.

Для зручності планування заходів провадження пропонуємо використовувати розроблену форму, яка міститься в додатку № 26 (із прикладом заповнення).

УЗАГАЛЬНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ, ОТРИМАНОЇ ПІД ЧАС ГРОМАДСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Наступним після отримання достатньої інформації щодо вчинення працівниками Національної поліції України злочину або дисциплінарного проступку етапом є узагальнення отриманої інформації.

Так, установлена за результатами громадського розслідування наявність у діях працівників поліції ознак злочину є підставою для подання до відповідного органу заяви про вчинення злочину, а також зібрання

матеріалів і відомостей.

Попри те, що закон не регламентує форму та зміст заяви про вчинення злочину, варто пам'ятати, що від повноти висвітлених у заяві відомостей про вчинення злочину та їхньої обґрунтованості значною мірою буде залежати внесення зазначених відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і вплив на якість проведеного досудового розслідування.

Рекомендуємо в ході оформлення заяви викладати інформацію в такій послідовності:

- назва органу, до якого ви звертаєтесь;
- прізвище, ім'я, по батькові потерпілого (заявника), актуальний номер телефону, адреса, за якою буде відбуватися листування, можливо, електронна адреса;
- короткий, однак обґрунтований і послідовний виклад обставин, що розкривають вчинення кримінального правопорушення;
- докази, що підтверджують викладені в заяві обставини;
- дані можливих свідків та очевидців вчинення кримінального правопорушення, які зможуть надати свідчення по суті справи;
- попередня правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;
- дата й підпис.

Відповідно до статті 216 КПК України органом досудового розслідування, який здійснює досудове розслідування злочинів, учинених працівниками правоохоронного органу, є **Державне бюро розслідувань**.

Тому заяви про вчинення працівниками поліції злочину необхідно подавати до відповідних територіальних управлінь вказаного вище правоохоронного органу (*додаток №27*).

З огляду на те, що в ході написання заяви про вчинення злочину громадський детектив, який не є юристом, може стикнутися із труднощами під час кваліфікацій дій працівників поліції, а також інших осіб, наводимо найпоширеніші склади злочинів, за якими можна кваліфікувати дії поліцейських:

- стаття 365 Кримінального кодексу України «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу»;
- стаття 126 Кримінального кодексу України «Побої і мордування»;
- стаття 127 Кримінального кодексу України «Катування»;
- стаття 146 Кримінального кодексу України «Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»;
- стаття 146-1 Кримінального кодексу України «Насильницьке зник-

нення»;

- стаття 366 Кримінального кодексу України «Службове підроблення»;
- стаття 367 Кримінального кодексу України «Службова недбалість»;
- стаття 368 Кримінального кодексу України «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»;
- стаття 371 Кримінального кодексу України «Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою»;
- стаття 373 Кримінального кодексу України «Примушування давати показання»;
- стаття 374 Кримінального кодексу України «Порушення права на захист».

У ході аналізу отриманої інформації може бути встановлено факт незаконності затримання, доправлення до місць несвободи та безпідставного утримання в місцях несвободи працівниками поліції.

У Кримінальному процесуальному кодексі України передбачено чіткий механізм захисту права громадян у таких випадках. Так, статтею 206 КПК України визначено, що кожен слідчий суддя суду, в межах територіальної юрисдикції якого перебуває особа, яку тримають під вартою, має право постановити ухвалу, якою зобов'язати будь-який орган державної влади чи службову особу забезпечити додержання прав такої особи. Якщо слідчий суддя отримує з будь-яких джерел відомості, які створюють обґрунтовану підозру, що в межах територіальної юрисдикції суду перебуває особа, позбавлена свободи за відсутності судового рішення, що набрало законної сили, або яку не звільнено з-під варти після внесення застави в установленому цим Кодексом порядку, він зобов'язаний постановити ухвалу, якою має зобов'язати будь-який орган державної влади чи службову особу, під вартою яких тримають особу, негайно доправити цю особу до слідчого судді для з'ясування підстав позбавлення свободи. Слідчий суддя зобов'язаний звільнити позбавлену свободи особу, якщо орган державної влади чи службова особа, під вартою яких тримають цю особу, не надасть судового рішення, яке набрало законної сили, або не доведе наявності інших правових підстав для позбавлення особи свободи. У разі отримання такої інформації слідчому судді може бути подано відповідну скаргу (*додаток № 28*). Окрім того, громадський детектив через потерпілу особу подає до органу досудового розслідування (у пропонуваному контексті ДБР) заяву про вчинення працівниками поліції злочину, передбаченого статтею 371 Кримінального кодексу України («Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або

тримання під вартою»), та ініціює проведення досудового розслідування за вказаним фактом.

Окремим питанням є висвітлення результатів громадського розслідування в засобах масової інформації шляхом підготовки та подання до ЗМІ прес-релізів щодо конкретних кейсів.

Особливості підготовки прес-релізів:

» прес-реліз — це короткий документ, обсягом не більший за одну сторінку формату А-4. Остання рекомендація пов'язана з тим, що до ЗМІ щодня надходить значна кількість прес-релізів від різних організацій, тому, зважаючи на обмеження в часі, зазвичай передусім прочитують ті, що мають зазначений розмір: викладення інформації на одній сторінці уможлиблює її сприйняття досвідченим працівником без докладання додаткових зусиль;

» у прес-релізі має бути представлено новину та розкрито тільки один інформаційний привід. Кілька інформаційних приводів розосереджують увагу й не концентрують її на основному. Інформаційний привід стане новиною, коли інформація актуальна, цікава читачам/глядачам тих ЗМІ, куди подано прес-реліз, є суспільно значущою та походить від певних лідерів;

» у прес-релізі має бути вказано: дату його надсилання, точну назву організації, що його випускає, відомості про те, де можна уточнити наведену інформацію.

» композиція прес-релізу дає змогу за потреби скорочувати його, починаючи з кінця. Зважаючи на те, що на практиці тільки частину наведеної інформації може бути опубліковано у ЗМІ, підготовка прес-релізу передбачає розміщення інформації у порядку зменшення її важливості за принципом «перевернутої піраміди»: основні пункти повідомлення фіксують у перших двох абзацах, решту (коментарі, аналіз, відомості, пояснення) — у наступних;

» у прес-релізі має бути заголовок із розкриттям інформаційного приводу, що є основним елементом, який привертає увагу, розкриває сутність документа, а також задає тон загального сприйняття його тексту.

Отже, діяльність інституту громадських детективів як волонтерського об'єднання охоплює захист прав та інтересів громадян із дотриманням норм національного й міжнародного законодавства та спрямована на забезпечення розголосу про неправомірні дії представників держави задля поновлення конституційних прав громадян і належного покарання винних осіб.

Упровадження інституту громадських детективів варто визнати оз-

накою розвитку громадянського суспільства в Україні. Нагляд за діями працівників правоохоронних органів, які проводять «офіційне розслідування», є превентивним механізмом щодо порушення прав учасників цих проваджень.

Найбільша перевага згаданого утворення полягає у приділенні його представниками особливої уваги порушенням прав вразливих груп населення, тобто наданні допомоги без упереджень.

Викладена у методичних рекомендаціях інформація дає підстави стверджувати, що чинне законодавство надає досить широкий спектр для проведення розслідувань порушень прав людини особами, що не мають спеціальних повноважень.

Вказані методичні рекомендації покликані спростити роботу громадських детективів і допомогти якісно провадити відповідні розслідування.

Сподіваємося, що вони стануть надійним «дороговказом» у процесі захисту прав і основоположних свобод людини.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК №1.

Перелік нормативно-правових актів, які надають право збирати й обробляти інформацію без спеціальних повноважень

1. Право збирати інформацію (можливими є обмеження щодо реалізації цього права)

Назва статті нормативного акту	Витяг із тексту законодавчої норми
<p>Стаття 34 Конституції України Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.</p>	<p>Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.</p>
<p>Стаття 32 Конституції України Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.</p>	<p>Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.</p>

<p>Рішення Конституційного Суду України № 2-рп/2012 від 20.01.2012 Офіційне тлумачення положення частини першої статті 32 див. у</p>	<p>- інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Така інформація про особу є конфіденційною.</p>
<p>Стаття 19 Конституції України Принцип для державних органів, установ, організацій: «Дозволено лише те, що передбачено законом»</p>	<p>Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.</p>
<p>Стаття 5 Закону України «Про інформацію» Право на інформацію</p>	<p>Кожен має право на інформацію, о передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, вобод і законних інтересів. Реалізація права на інформацію не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб.</p>
<p>Стаття 7 Закону України «Про інформацію» Охорона права на інформацію</p>	<p>Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом.</p>

<p>Стаття 11 Закону України «Про інформацію» Інформація про фізичну особу</p>	<p>2. Не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження. Кожному забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законом.</p>
<p>Стаття 21 Закону України «Про інформацію» Інформація з обмеженим доступом</p>	<p>1. Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація. 4. До інформації з обмеженим доступом не можуть бути віднесені такі відомості: - про факти порушення прав і свобод людини... - про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб</p>
<p>Стаття 39 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» Обов'язок надання медичної інформації</p>	<p>Пацієнт, який досяг повноліття, має право на отримання достовірної і повної інформації про стан свого здоров'я, у тому числі на ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються його здоров'я. Батьки (усиновлювачі), опікун, піклувальник мають право на отримання інформації про стан здоров'я дитини або підопічного. Медичний працівник зобов'язаний надати пацієнтові в доступній формі інформацію про стан його здоров'я, мету проведення запропонованих досліджень і лікувальних заходів, прогноз можливого розвитку захворювання, у тому числі наявність ризику для життя і здоров'я.</p>

<p>Стаття 16 Закону України «Про захист персональних даних» Доступ до персональних даних</p>	<p>Порядок доступу до персональних даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону. Порядок доступу третіх осіб до персональних даних, які знаходяться у володінні розпорядника публічної інформації, визначається Законом України «Про доступ до публічної інформації»,...</p> <p>Доступ до персональних даних третій особі може надаватися у випадку подання обґрунтованого запиту у відповідності з ч. 4 ст. 16 цього Закону</p>
<p>Стаття 387 Кримінального кодексу України Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування</p>	<p>1. Розголошення без письмового дозволу прокурора, слідчого або особи, яка провадила оперативно-розшукову діяльність, даних оперативно-розшукової діяльності або досудового розслідування особою, попередженою в установленому законом порядку про обов'язок не розголошувати такі дані, - карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або вправними роботами на строк до двох років.</p> <p>2. Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування, вчинене суддею, прокурором, слідчим, працівником оперативно-розшукового органу незалежно від того, чи приймала ця особа безпосередню участь в оперативно-розшуковій діяльності, досудовому розслідуванні - карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.</p>

2. Правова основа процедури збору інформації

Назва статті нормативного акту	Витяг з тексту законодавчої норми
Стаття 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» Публічна інформація	Публічна інформація (відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом) є відкритою, крім випадків, встановлених законом
Стаття 19 Закону України «Про доступ до публічної інформації» Оформлення запитів на інформацію	Запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту. Запит на інформацію має містити: 1) ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є; 2) загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо; 3) підпис і дату за умови подання запиту в письмовій формі.

Стаття 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» Строк розгляду запитів на інформацію	Розпорядник інформації має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту. У разі якщо запит на інформацію стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи , щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана не пізніше 48 годин з дня отримання запиту. Клопотання про термінове опрацювання запиту має бути обґрунтованим. У разі якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних , розпорядник інформації може продовжити строк розгляду запиту до 20 робочих днів з обґрунтуванням такого продовження. Про продовження строку розпорядник інформації повідомляє запитувача в письмовій формі не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту.
Стаття 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» Вичерпний перелік підстав для відмови у наданні публічної інформації	Розпорядник інформації має право відмовити в задоволенні запиту в таких випадках: 1) розпорядник інформації не володіє і не зобов'язаний відповідно до його компетенції, передбаченої законодавством, володіти інформацією, щодо якої зроблено запит; 2) інформація, що запитується, належить до категорії інформації з обмеженим доступом відповідно до частини другої статті 6 цього Закону; 3) особа, яка подала запит на інформацію, не оплатила передбачені статтею 21 цього Закону фактичні витрати, пов'язані з копіюванням або друком; 4) не дотримано вимог до запиту на інформацію, передбачених частиною п'ятою статті 19 цього Закону.

<p>Постанова Пленуму ВАСУ №10 від 29.09.2016</p> <p>Відносини, на які не поширюється Закон України «Про доступ до публічної інформації»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - відносини щодо отримання інформації суб'єктами владних повноважень при здійсненні ними своїх функцій; - відносини у сфері звернень громадян, які регулюються спеціальним законом; - відносини зі збирання інформації Народними депутатами України, депутатами місцевих рад при виконанні ними депутатських повноважень, у тому числі надсилання та розгляду депутатських запитів, депутатських звернень; - відносини щодо внесення і розгляду адвокатського запиту; - відносини у сфері звернень громадян щодо надання юридичної консультації, проведення аналізу правових норм стосовно конкретних обставин, повідомлених запитувачем інформації, тощо, оскільки такі відносини регулюються спеціальним законом – Законом України «Про безоплатну правову допомогу»; - відносини у сферах архівної справи та доступу до архівної інформації репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років; - відносини у сфері надання адміністративних послуг; - відносини, які регулюються спеціальними процесуальними законами (Господарський процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України)
<p>Ст. 1 Закону України «Про звернення громадян»</p> <p>Звернення громадян</p>	<p>Громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із заявою або клопотанням щодо реалізації своїх прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення.</p>

<p>Ст. 4 Закону України «Про звернення громадян»</p> <p>Рішення, дії (бездіяльність), які можуть бути оскаржені</p>	<p>До рішень, дій (бездіяльності), які можуть бути оскаржені, належать такі у сфері управлінської діяльності, внаслідок яких:</p> <ul style="list-style-type: none"> - порушено права і законні інтереси чи свободи громадянина (групи громадян); - створено перешкоди для здійснення громадянином його прав; - незаконно покладено на громадянина які-небудь обов'язки або його незаконно притягнуто до відповідальності.
<p>Ст. 18 Закону України «Про звернення громадян»</p> <p>Права громадянина при розгляді заяви чи скарги</p>	<p>Громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою до органів державної влади, посадових осіб, має право:</p> <ul style="list-style-type: none"> знайомитися з матеріалами перевірки; подавати додаткові матеріали або наполягати на їх запиті органом, який розглядає заяву чи скаргу; бути присутнім при розгляді заяви чи скарги; користуватися послугами адвоката або організації, яка здійснює правозахисну функцію, оформивши це уповноваження у встановленому законом порядку; одержати письмову відповідь про результати розгляду заяви чи скарги; висловлювати усно або письмово вимогу щодо дотримання таємниці розгляду заяви чи скарги; - вимагати відшкодування збитків, якщо вони стали результатом порушень встановленого порядку розгляду звернень.
<p>Ст. 20 Закону України «Про звернення громадян»</p> <p>Термін розгляду звернень громадян</p>	<p>Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання.</p> <p>На обґрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено.</p>

3. Правові підстави звернення до органів, уповноважених на захист прав і свобод громадян

Назва статті нормативного акту	Витяг із тексту законодавчої норми
Стаття 55 Конституції України Права і свободи людини і громадянина захищаються судом.	Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.
Стаття 60 Кримінального процесуального кодексу України. Заявник	1. Заявником є фізична або юридична особа, яка звернулася із заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення до органу державної влади, уповноваженого розпочати досудове розслідування, і не є потерпілим. 2. Заявник має право: 1) отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію; 1-1) отримувати витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань; 2) подавати на підтвердження своєї заяви речі і документи; 3) отримати інформацію про закінчення досудового розслідування.
Стаття 93 Кримінального процесуального кодексу України. Збирання доказів	3. Сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, здійснює збирання доказів шляхом виступу та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів.

ДОДАТОК № 2.

Зразок заяви про вчинення злочину

ЗАЯВА про вчинення злочину

Територіальне управління
Державного бюро розслідувань у _____

(прізвище, ім'я, по батькові автора)

Адреса: _____

Адреса електронної пошти: _____

тел. _____

ЗАЯВА про вчинення злочину

« ____ » _____ 202__ року,

(стисло викласти події, що сталися)

Таким чином у діях _____
(вказати осіб, якщо відоме їхнє прізвище або ім'я, або інші дані, які відомі про них)

наявні ознаки злочину (злочинів), передбаченого (передбачених) ч. ____ статті ____ КК України.

Викладені обставини може бути підтверджено:

_____
(Вказати, ким чи якими засобами, документами може бути підтверджено наведені обставини)

З огляду на викладене вище та керуючись ст.ст. 55, 56, 60, 214, 215 КПК України,

ПРОШУ:

1. Прийняти та невідкладно зареєструвати цю заяву про вчинення злочину, внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками злочину (злочинів), передбаченого (передбачених) ч. ____ статті ____ КК України.

2. Розпочати за цією заявою про вчинення злочину досудове розслідування у формі досудового слідства, зважаючи на вчинення дій, які мають ознаки складу злочину.

3. Повідомити письмово у встановленому законом порядку про початок кримінального провадження та закінчення досудового розслідування злочину.

Додаток: матеріали перевірки на ____ арк.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 3.

Зразок заяви про вчинення дисциплінарного проступку

Начальнику ГУ Національної поліції у _____

(прізвище, ім'я, по батькові автора)

Адреса: _____

Адреса електронної пошти: _____

тел. _____

ЗАЯВА

про вчинення дисциплінарного проступку

« ____ » _____ 202__ року,

_____
(стисло викласти події, що сталися)

Таким чином у діях _____

_____
(вказати осіб, якщо відоме їхнє прізвище або ім'я, або інші дані, які відомі про них)

наявні ознаки дисциплінарного проступку.

Викладені обставини може бути підтверджено:

_____
(Вказати, ким чи якими засобами, документами може бути підтверджено наведені обставини)

З огляду на викладене вище та керуючись Законом України «Про національну поліцію» та Законом України «Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ»,

ПРОШУ:

1. Провести службове розслідування за вказаними фактами вчинення дисциплінарного проступку (вказати працівника органів внутрішніх справ, який його припустився) та вирішити питання про притягнення винних осіб до відповідальності, передбаченої Законом України «Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ».

2. Повідомити письмово у встановленому законом порядку про результати розгляду цього звернення та вжиті заходи.

Додаток: матеріали перевірки на ___ арк.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 4.**Приклад заяви про усунення причин та умов правопорушення****Приклад заяви**

Начальнику ГУ Національної поліції у _____
(прізвище, ім'я, по батькові автора)

Адреса: _____

Адреса електронної пошти: _____

тел. _____

ЗАЯВА

16 березня 2018 року до офісу громадських детективів у м. Житомир звернувся П., який є учасником замісної підтримувальної терапії з при-

воду перевищення службових повноважень працівниками патрульної поліції м. Житомир.

Із обставин, які повідомив П., зрозуміло, що 13.03.2018 під час перебування у приміщенні нічного магазину м. Житомир у нього виник конфлікт із співробітниками патрульної поліції, через що потерпілий намагався ідентифікувати працівників правоохоронного органу шляхом фіксування нагрудних жетонів.

Однак працівник патрульної поліції вищевказані законні вимоги П. проігнорував і безпідставно, порушивши Закон України «Про Національну поліцію України», застосував у приміщенні нічного магазину до потерпілого фізичну силу, а саме – завдав низку ударів руками та ногами по голові та тулубу. Надалі, продовжуючи протиправні дії, цей працівник патрульної поліції завдав низку ударів П. поблизу магазину із використанням для цього спецзасобу – гумового кийка. Після побиття працівники патрульної поліції залишили П. у вищевказаному місці без свідомості.

За наслідками проведення громадського розслідування П. подано заяву до прокуратури про факт його побиття співробітником патрульної поліції, відомості за якою внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст. 365 КК України.

Вказані обставини дають підстави вважати, що поліцейські не повною мірою знають законодавчі акти з питань службової діяльності та заборони катування, а також інших нелюдських і таких, що принижують гідність видів поведіння.

Зважаючи на викладене та для усунення причин, умов незаконних дій, а також недопущення таких випадків надалі, пропоную підвищити рівень службової підготовки поліцейських з питань міжнародних і національних стандартів щозахисту прав та законних інтересів громадян.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 5.

Приклад запиту про надання інформації про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань

Начальнику органу досудового
розслідування _____

(прізвище, ім'я, по батькові автора)

_____

Адреса: _____

Адреса електронної пошти:

_____

тел. _____

Запит

про надання інформації про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань

«___» _____ 201__ року мною до (вказати орган досудового розслідування) подано заяву про вчинення злочину щодо (вказати, щодо кого було подано заяву) за ознаками злочину, передбаченого ч. ___ ст. ___ КК України.

Відповідно до статті 214 КПК України слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше за 24 години після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування та через 24 години від моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Частиною 2 статті 60 КПК України визначено, що заявник має право отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію та витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Водночас станом на момент подання цієї заяви мені, у порушення зазначених вище статей Кримінального процесуального кодексу України, не надано витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань.

З огляду на викладене вище та керуючись статтями 60, 214 КПК України,

ПРОШУ:

1. Надати інформацію про внесення чи невнесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про вчинення злочину за заявою від (вказати, коли подано заяву про вчинення злочину) щодо (вказати, за яким фактом було подано заяву) за ознаками злочину, передбаченого ч. ___ ст. ___ КК України, та відповідний витяг.

2. У разі невнесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань за вказаною вище заявою про вчинення злочину повідомити про причини таких дій.

3. Вирішити питання про притягнення винних у порушенні вимог статей 60, 214 КПК України до встановленої відповідальності.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 6.

Приклад клопотання про проведення слідчих дій

Слідчому _____

ВІД КОГО _____

**КЛОПОТАННЯ
про проведення слідчих дій**

У Вашому провадженні перебуває кримінальне провадження № _____, внесене до ЄРДР _____ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України.

Для повного й усебічного розгляду цього кримінального провадження, а також з'ясування всіх обставин справи та збирання всіх потрібних доказів, зокрема й тих, які можуть вказувати на невинуватість особи у вчиненні цього кримінального правопорушення, що є обов'язком сторони обвинувачення відповідно до ч. 2 ст. 9 КПК України, вважаю за необхідне провести такі слідчі дії: (вказати, які саме слідчі дії доцільно провести).

Проведення таких слідчих дій є необхідною умовою всебічного, повного й об'єктивного дослідження всіх обставин кримінального провадження.

На підставі вищевикладеного, керуючись ст. 2, ч. 2 ст. 9, ст. 56 КПК України, прошу Вас провести в цьому кримінальному провадженні вищевказані слідчі дії.

Про ухвалені рішення прошу повідомити мене письмово у встановлені законодавством строки.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 7.

Скарга прокурору на бездіяльність слідчого

Прокурору _____

ВІД КОГО _____

**Скарга
на бездіяльність слідчого**

У провадженні слідчого (вказати орган досудового розслідування та П.І.Б. слідчого) знаходиться кримінальне провадження № _____, внесене до ЄРДР _____ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України.

«___» _____ 20___ року мною подано названому вище слідчому клопотання про проведення слідчих дій, а саме (вказати, які слідчі дії були зазначені в клопотанні).

«___» _____ 20___ року зазначений вище слідчий своєю постановою відмовив у проведенні цих слідчих дій.

Відповідно до п. 4 ч. 2 ст. 36 КПК України прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їхнього проведення чи брати участь у них, а за потреби особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному цим Кодексом.

Для повного та всебічного розслідування цього кримінального провадження, а також з'ясування всіх обставин справи та збирання потрібних доказів, зокрема й тих, які можуть вказувати на невинуватість особи у вчиненні такого кримінального правопорушення, що є обов'язком сторони обвинувачення відповідно до ч. 2 ст. 9 КПК України, вважаю за необхідне провести в цьому провадженні такі слідчі дії (вказати, які саме слідчі дії доцільно провести).

Проведення таких слідчих дій є обов'язковою умовою всебічного, повного й об'єктивного дослідження всіх обставин кримінального провадження.

На підставі викладеного, керуючись ст. 2, ч. 2 ст. 9, ст. 36, ст. 56 КПК України, прошу Вас доручити слідчому (вказати орган досудового розслідування

та П.І.Б. слідчого у кримінальному провадженні за № _____, внесеному до ЄРДР _____ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України, провести вказані вище слідчі дії.

Про ухвалене рішення прошу повідомити мене письмово у встановлені законодавством строки.

Додаток:

- копія клопотання про проведення слідчих дій від «__» _____ 20__ року;
- копія постанови слідчого про відмову в задоволенні клопотання від «__» _____ 20__ року.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 8.

Скарга слідчому судді на бездіяльність слідчого

Слідчому судді (назва суду) _____
Від кого _____

СКАРГА НА БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО в порядку ст. 303 КПК України

У провадженні слідчого (вказати орган досудового розслідування та П.І.Б. слідчого) знаходиться кримінальне провадження № _____, внесене до ЄРДР «__» _____ 20__ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України.

«__» _____ 20__ року мною подано названому вище слідчому клопотання про проведення слідчих дій, а саме (вказати, які слідчі дії були зазначені в клопотанні).

«__» _____ 20__ року слідчий своєю постановою відмовив у проведенні цих слідчих дій.

«__» _____ 20__ року мною подано скаргу процесуальному прокурору провадженні (вказати, якому прокурору, та прокуратуру, де працює прокурор) для надання доручення про проведення таких слідчих дій.

«__» _____ 20__ року від названого вище прокурора я отримав відмову в задоволенні моєї скарги.

Для повного та всебічного розслідування цього кримінального провадження, а також з'ясування всіх обставин і збирання потрібних доказів, зокрема й тих, які можуть вказувати на невинуватість особи у вчиненні такого кримінального правопорушення, що є обов'язком сторони обвинувачення відповідно до ч. 2 ст. 9 КПК України, вважаю за необхідне провести у цьому провадженні зазначені вище слідчі дії.

(Мотивація щодо проведення слідчих дій не є вичерпною та може бути розширена з огляду на конкретні обставини справи).

Згідно з п. 7 ч. 1 ст. 303 КПК України в ході досудового провадження може бути оскаржено бездіяльність слідчого, прокурора щодо відмови в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій.

На підставі викладеного, керуючись ст.ст. 303, 304, 307 КПК України,

ПРОШУ:

1. Скасувати постанову слідчого (вказати орган досудового розслідування та П.І.Б. слідчого) щодо відмови в задоволенні клопотання про проведення слідчих дій від «__» _____ 20__ року (зазначити дату клопотання про проведення слідчих дій).

2. Зобов'язати слідчого провести у кримінальному провадженні № _____, внесеному до ЄРДР _____ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України, такі слідчі дії, а саме (вказати, які конкретно слідчі дії доцільно провести).

Додатки:

- копія клопотання про проведення слідчих дій від «__» _____ 20__ року;
- копія постанови слідчого про відмову в задоволенні клопотання від «__» _____ 20__ року;
- копію скарги прокурору від «__» _____ 20__ року;
- копія відповіді прокурора від «__» _____ 20__ року.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 9.

Скарга щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань

Слідчому судді _____

(вказати найменування та адресу суду за місцезнаходженням органу досудового розслідування)

Скаржник:

(ПІБ) _____
 (адреса) _____
 (ІПН) _____
 (номертел.) _____

СКАРГА

«___» _____ 20__ року мною, (ПІБ), до (назва органу, до якого було подано заяву) було подано заяву про вчинення стосовно мене кримінального правопорушення. У своїй заяві я просив:

1) прийняти мою заяву про кримінальне правопорушення та внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ст. _____ України;

2) установити та притягнути до кримінальної відповідальності (ПІБ правопорушника) за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. _____ Кримінального кодексу України;

3) повідомити мене письмово, у встановленому законом порядку і строки, про початок кримінального провадження за ст. _____ КК України.

Копію талона-повідомлення про подачу заяви про вчинення кримінального правопорушення додано до матеріалів.

«___» _____ 20__ року від посадової особи (найменування підрозділу поліції й органу досудового розслідування) я дізнався про те, що відомості про кримінальні правопорушення, які зазначені у моїй заяві, не було внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань, а лише внесено до журналу єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення й інші події за № _____.

Відповідно до ч. 1-4 статті 214 КПК України:

1. Слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше як за 24 години після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань і розпочати розслідування. Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування.

2. Досудове розслідування розпочинається від моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення затверджує Генеральна прокуратура України за погодженням із Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, Національним антикорупційним бюро України, органом, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства.

3. Здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення є неприпустимим і передбачає відповідальність, установлену законом. Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведено до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюють негайно після завершення огляду. У разі виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що знаходиться за межами України, досудове розслідування розпочинають негайно; відомості про нього вносять до Єдиного реєстру досудових розслідувань за першої можливості.

4. Слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення є неприпустимою.

Таким чином, посадовими особами (найменування підрозділу/відділу поліції) інформацію щодо моєї заяви не внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань, чим порушено порядок, який встановлений нормами КПК України, під час проведення перевірки моєї заяви про вчинення кримінального правопорушення.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України в ході досудового провадження може бути оскаржено такі рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, що полягають у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у неперверненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами статті 169

цього Кодексу, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений цим Кодексом строк, заявником, потерпілим, його представником чи законним представником, підозрюваним, його захисником чи законним представником, представником юридичної особи, щодо якої здійснюються провадження, володільцем тимчасово вилученого майна.

Відповідно до ч. 1 ст. 304 КПК України скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора, передбачені частиною першою статті 303 цього Кодексу, може бути подано особою протягом десяти днів від моменту ухвалення рішення, вчинення дії або бездіяльності. Якщо рішення слідчого чи прокурора оформлено постановою, строк подання скарги починається від дня отримання особою її копії.

Я дізнався про факт невнесення відомостей про кримінальні правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань _____ року, тому строк оскарження вказаного рішення мною не пропущено.

Керуючись ст. ст. 214, 303, 304 КПК України,

ПРОШУ:

1. Визнати бездіяльність посадових осіб (найменування відділу поліції), що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання моєї заяви про вчинення щодо мене кримінальних правопорушень, незаконною.

2. Зобов'язати службових осіб (найменування відділу поліції) внести відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань за моєю заявою про вчинення щодо мене кримінального правопорушення, передбаченого ст. _____ Кримінального кодексу України, які полягають у _____

а також провести повний і всебічний розгляд моєї заяви відповідно до Кримінального процесуального кодексу України.

Додатки:

1. Копія талона повідомлення № _____ про подання заяви про вчинення кримінального правопорушення або всі інші документи, які підтверджують факт її подання до відповідного органу.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 10.

Скарга прокурору на постанову слідчого про закриття кримінального провадження

Прокурору _____
ВІД КОГО _____

Скарга на постанову про закриття кримінального провадження

У провадженні слідчого (вказати орган досудового розслідування та П.І.Б. слідчого) знаходилося кримінальне провадження № _____, внесене до ЄРДР _____ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України.

«___» _____ 20__ року слідчим ухвалено рішення про закриття вищевказаного кримінального провадження.

Відповідно до ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожного, хто вчинив кримінальне правопорушення, було притягнуто до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватого не було обвинуваченого або засуджено, жодну особу не було піддано необґрунтованому процесуальному примусу та щоб до кожного учасника кримінального провадження було застосовано належну правову процедуру.

Відповідно до ч. 2 ст. 9 Кримінального процесуального кодексу України прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий зобов'язані всебічно, повно та неупереджено дослідити обставини кримінального провадження, виявити і ті обставини, що викривають, і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити ухвалення законних і неупереджених процесуальних рішень.

Вважаю, що слідчим у провадженні під час проведення досудового розслідування не забезпечено виконання вимог вказаної вище статті, а процесуальне рішення про закриття кримінального провадження ухвале-

но передчасно та є незаконним.

Так, під час досудового розслідування слідчим не проведено такі слідчі дії (вказати, які саме слідчі дії) та не з'ясовано такі обставини (вказати, які саме обставини).

Згідно з ч. 6 ст. 284 КПК України постанову слідчого про закриття кримінального провадження може бути скасовано прокурором за скаргою заявника, потерпілого, якщо таку скаргу подано протягом десяти днів від моменту отримання заявником, потерпілим копії постанови.

Постанову про закриття провадження я отримав (вказати дату), а тому строк подання зазначеної скарги не порушено.

На підставі викладеного, керуючись ст. 2, ч. 2 ст. 9, ст. 36, ст. 56, ч. 6 ст. 284 КПК України,

Прошу:

1. Скасувати постанову слідчого (вказати орган досудового розслідування та П.І.Б. слідчого) про закриття кримінального провадження за № _____, внесеного до ЄРДР _____ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України.

2. Дати доручення слідчому провести у вказаному кримінальному провадженні такі слідчі дії (вказати, які саме слідчі дії) та з'ясувати такі обставини (вказати, які саме обставини).

3. Про ухвалені рішення прошу повідомити мене письмово у встановлені законодавством строки.

Додаток: копія постанови про закриття кримінального провадження від «___» _____ 20___ року.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК №11.

Скарга слідчому судді на постанову слідчого про закриття кримінального провадження

Слідчому судді _____
ВІД КОГО _____

Скарга на постанову про закриття кримінального провадження

У провадженні слідчого (вказати орган досудового розслідування та П.І.Б. слідчого) знаходилося кримінальне провадження за № _____, внесене до ЄРДР _____ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України.

«___» _____ 20___ року слідчим ухвалено рішення про закриття вищевказаного кримінального провадження.

Відповідно до ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожного, хто вчинив кримінальне правопорушення, було притягнуто до відповідальності в міру його вини, жодного невинуватого не було обвинувачено або засуджено, жодну особу не було піддано необґрунтованому процесуальному примусу та щоб до кожного учасника кримінального провадження було застосовано належну правову процедуру.

Відповідно до ч. 2 ст. 9 Кримінального процесуального кодексу України прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий зобов'язані всебічно, повно та неупереджено дослідити обставини кримінального провадження, виявити і ті обставини, що викривають, і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити ухвалення законних і неупереджених процесуальних рішень.

Вважаю, що слідчим у провадженні під час проведення досудового розслідування не забезпечено виконання вимог вказаних вище статей, а

процесуальне рішення про закриття кримінального провадження ухвалено передчасно та є незаконним.

Так, під час досудового розслідування слідчим не проведено такі слідчі дії (вказати, які саме слідчі дії) та не з'ясовано такі обставини (вказати, які саме обставини).

Згідно з п. 3 ч. 1 ст. 303 КПК України під час досудового провадження може бути оскаржено рішення слідчого про закриття кримінального провадження.

Відповідно до ч. 1 ст. 304 КПК України, якщо рішення слідчого чи прокурора оформлено постановою, строк подання скарги починається від дня отримання особою її копії.

Постанову про закриття провадження я отримав (вказати дату), а тому строк подання зазначеної скарги, визначений ч. 1 ст. 304 КПК України, не порушено.

На підставі викладеного, керуючись ст. 2, ч. 2 ст. 9, ст. 56, п. 3 ч. 1 ст. 303, ч.1 ст.304К ПК України,

Прошу:

1. Скасувати постанову слідчого (вказати орган досудового розслідування та П.І.Б. слідчого) про закриття кримінального провадження за № _____, внесеного до ЄРДР _____ року за фактом _____ за ознаками злочину, передбаченого ч. _____ ст. _____ КК України.

2. Зобов'язати слідчого провести у вказаному кримінальному провадженні такі слідчі дії (вказати, які саме слідчі дії) та з'ясувати такі обставини (вказати, які саме обставини).

Додаток: копія постанови про закриття кримінального провадження від «___» _____ 20__ року.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 12.

Заява про вчинення дисциплінарного проступку

Міністру внутрішніх справ України

(прізвище, ім'я, по батькові автора) _____

Адреса: _____

Адреса електронної пошти: _____

тел. _____

ЗАЯВА

про вчинення дисциплінарного проступку

«___» _____ 201__ року,

(стисло викласти події, що сталися)

Таким чином, у діях _____

(вказати осіб, якщо відомо їхнє прізвище або ім'я, або інші дані про них) наявні ознаки дисциплінарного проступку.

Викладені обставини може бути підтверджено:

(Вказати, ким чи якими засобами, документами може бути підтверджено наведені обставини)

«___» _____ 201__ року до (вказати, куди було подано заяву про вчинення дисциплінарного проступку) було подано заяву про вчинення (вказати, ким саме) дисциплінарного проступку.

«___» _____ 201__ року (вказати, від кого отримав відповідь) я отримав відповідь на моє звернення про відсутність підстав для притягнення (вказати кого) до дисциплінарної відповідальності.

Вважаю, що висновок (вказати орган, який надав висновок) про відсутність підстав для притягнення до дисциплінарної відповідальності вказаного вище працівника поліції є незаконним і прийнятим без вивчення всіх обставин вчинення діяння.

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ» міністрові внутрішніх справ України належить право накладати дисциплінарні стягнення, передбачені цим Статутом, на всіх осіб рядового і начальницького складу.

З огляду на викладене вище, керуючись Законом України «Про національну поліцію» та Законом України «Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ»,

ПРОШУ:

1. Провести службове розслідування за вказаними фактами вчинення дисциплінарного проступку (вказати працівника органів внутрішніх справ, який його припустився).

2. Повідомити письмово у встановленому законом порядку про результати розгляду цього звернення та вжиті заходи.

Додаток:

- › матеріали перевірки на ___ арк.;
- › копія відповіді на звернення про відмову у притягненні до дисциплінарної відповідальності на ___ арк.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК №13.

Зразки тілесних ушкоджень як об'єктивних ознак можливих протиправних дій працівників поліції.

Тілесні ушкодження як об'єктивні ознаки можливих фактів катувань та інших видів неналежного поводження й покарання

Тілесні ушкодження можуть бути зовнішніми (синці, садна, рани, опіки шкіри тощо) і внутрішніми (переломи кісток, ушкодження внутрішніх органів, гематоми (об'ємні скупчення крові) травматичного походження тощо). Слідами загоєння зовнішніх тілесних ушкоджень здебільшого є рубці.

Фото 1-2.
Загальний вигляд синців

Колір синців залежно від давності заподіяння

Червоний, червоно-багряний, багряний	Синій, фіолетовий	Зелений	Жовтий	Триколірний (синьо-зелено-жовтий)	Зникає
до 2-х год. — червоно-багряна припухість, на проязі 6-12 год. — синьо-багряний	з кінця першої початку другої доби	з кінця другої — початку третьої доби, зберігається до 5-6 доби, іноді до 10 діб	кінцю тижня	до 10 діб	10-15 діб

Форма й особливості конфігурації синців можуть вказувати на характеристики травмуючих предметів, які їх спричинили.

Фото № 3-4.

Форми синців, які вказують на характеристики травмуючих предметів

Садна є поверхневим ушкодженням шкіри, утвореним здебільшого також від ударної дії тупими предметами та локалізованим у місці травматичного впливу. Візуально садна мають вигляд ділянок шкіри, укритих коричневими кірочками.

Фото 5-6.

Загальний вигляд саден. Форма саден (праворуч) вказує на характеристики травмуючого предмета.

Фото 7-8.

Загальний вигляд ран

Опіки шкіри утворюються від контактної термічної або хімічної дії та є ушкодженими ділянками шкіри з різними морфологічними особливостями, які залежать від виду, інтенсивності, тривалості травмуючої дії та локалізації на тілі людини.

Фото 9-10.

Загальний вигляд опіків шкіри

Рубці на шкірі утворюються на місці ушкоджень унаслідок їхнього загоєння, мають вигляд змінених ділянок шкіри різних форм і кольору (від білястого до темно-фіолетового), на дотик можуть бути м'якими та щільними. Властивості рубців залежать від давнини загоєння й особливостей колишнього ушкодження.

ДОДАТОК №14.**Перелік запитань для спілкування з потерпілим і свідком****План опитування потерпілого**

1. Анкетні дані особи (ПІБ і контактний номер телефону).
2. Відколи Ви перебуваєте на ЗПТ?
3. Коли саме Вас затримали працівники ВП та де саме?
4. Хто був очевидцем таких подій на місці затримання (вказати прізвища й імена, якщо вони відомі)?
5. Чи застосовували щодо Вас фізичну силу під час затримання і якщо так, то в чому це полягало?
6. Хто із працівників поліції Вас затримував? Якщо вони Вам не відомі, то опишіть їх.
7. Куди саме Вас було доправлено?
8. Опишіть маршрут прямування до приміщення, в яке Вас доправили. Опишіть маршрут вашого прямування в поліції.
9. Хто з очевидців бачив Вас у відділі поліції (можливо, там перебував хтось знайомий)?
10. Чи записували Ваші дані до журналів обліку поліції і якщо так, то чи відомо Вам, до яких саме?
11. Де саме Ви перебували у відділі поліції? Якщо можете назвати кабінет або приміщення, то вкажіть.
12. Чи пояснювали Вам працівники поліції, з приводу чого Вас доправили до відділу?
13. Які дії проводили з Вами працівники поліції?
14. Із приводу чого Вас доправили до приміщення поліції?
15. Чи роз'яснювали Вам права затриманого? Чи повідомляли Ваших родичів?
16. Чи приїздив до Вас адвокат центру безплатної правової допомоги і якщо так, то яке його прізвище? Чи було надано Вам змогу конфіденційно поспілкуватися з ним? Що саме він повідомляв Вам з приводу затримання та правової позиції із цього факту?
17. Які документи Ви підписували?
18. Чи застосовували до Вас фізичне насильство або психологічний тиск і якщо так, то в чому це полягало, хто їх вчиняв і чи залишились у Вас тілесні ушкодження? Який механізм їхнього спричинення (детально описати, хто і чим їх завдавав)?

19. Чи повідомляли Ви про факт завдання Вам побоїв адвоката?
20. Хто, окрім працівників поліції, був очевидцем вказаних подій?
21. Коли Вас відпустили з відділу поліції?
22. Чи ставили Ви свій підпис під час виходу в журналах обліку? Чи писали Ви в цьому журналі скарги на будь-які незаконні дії поліції?
23. Кому Ви повідомляли про факт порушень Ваших прав?
24. Чи було перерване ЗПТ унаслідок таких дій?
25. Чи наявні у Вас фото-, аудіо- або відеоматеріали таких подій?
26. Чи відомо Вам про аналогічні факти щодо інших осіб, і якщо так, то до кого саме?
27. Чи зверталися Ви з приводу фіксації наявних тілесних ушкоджень до органів, до медичних закладів або СМЕ? Хто з лікарів Вас оглядав, та які тілесні ушкодження Вам було завдано?
28. Чи залишились у Вас документи, які можуть свідчити про факт затримання та перебування у відділі поліції?

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ НЕ Є ВИЧЕРПНИМ**План опитування свідка**

1. Анкетні дані особи (ПІБ і контактний номер телефону).
2. Чи бачили Ви факт затримання (дата, місце) особи працівниками поліції або застосування фізичної сили? Чи знайомі Ви з цією особою (потерпілим) і в яких стосунках перебуваєте?
3. Скільки працівників поліції затримувало особу або докладало фізичної сили? Чи знайомі Ви з працівниками поліції та в яких стосунках перебуваєте?
4. У тому разі, якщо Ви не знайомі із працівниками поліції, чи можете їх описати?
5. Яким чином відбувалося затримання або факт застосування фізичної сили?
6. Чи було застосовано до особи фізичну силу і якщо так, то в чому вона полягала?
7. Чи застосовували працівники поліції до особи спецзасоби (наручники, гумові палиці ін.) і якщо так, то яким чином?
8. Хто саме із працівників поліції завдавав удари і яким чином? Куди саме завдавали удари і яка їхня приблизна кількість?
9. Яким був стан особи після застосування фізичної сили працівниками поліції?

10. Чи забирали працівники поліції особу з місця події?
11. Чи бачили Ви, що працівники поліції поміщали до одягу або інших речей особи сторонні предмети на момент затримання?
12. Коли саме особу доправили до відділу поліції? Хто доправляв особу до відділу поліції? Чи були на особі видимі тілесні ушкодження?
13. До якого кабінету доправили особу? Чи відомо, які дії вчиняли з особою у вказаному кабінеті?
14. Хто із працівників поліції перебував у цьому кабінеті? Чи знайомі Ви з ними і чи можете їх описати?
15. Чи спостерігали Ви, коли саме особа вийшла з відділу поліції? Чи були на особі видимі тілесні ушкодження?
16. Що саме Вам повідомляла затримана особа про обставини її перебування у відділі поліції?
17. Хто ще був свідком вказаних подій, окрім Вас?
18. Чи наявні у Вас фото-, аудіо- або відеоматеріали таких подій?

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ НЕ Є ВИЧЕРПНИМ

ДОДАТОК № 15.

Форма для відібрання пояснення потерпілого (свідка)

ПОЯСНЕННЯ

М. _____ «___» _____ 20__ року

Прізвище, ім'я, по батькові: _____

Дата народження: _____

Громадянство: _____

Місце проживання: _____

Засоби зв'язку: _____

Фактичні обставини:

З моїх слів записано правильно, мною прочитано, заяв і зауважень немає.

ДОДАТОК № 16.

Зразок запиту на отримання публічної інформації до ДБР

Директору
Територіального управління
Державного бюро розслідувань
у ?????

ПІБ запитувача
Адреса

ЗАПИТ на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитами на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього самого закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Зважаючи на вищенаведене, відповідно до статей 5, 6, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації», статей 5, 6 Закону України «Про інформацію», **прошу надати інформацію про:**

1) кількість внесених до Єдиного реєстру досудових досліджень Територіальним управлінням Державного бюро розслідувань у ????? відомостей за ознаками злочинів, передбачених ст.ст. 126, 127, 365 КК України, вчинених працівниками органів Національної поліції у ??? області за період з ???

2) кількість закінчених слідчими Територіального управління Державного бюро розслідувань у ????? кримінальних проваджень про злочини, передбачені ст.ст. 126, 127, 365 КК України, які вчинені працівниками

органів Національної поліції у ??? області за період з ???.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів від дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу: ???? (зокрема, електронну) .

У тому разі, якщо запитувана інформація буде перевищувати 10 сторінок, гарантуємо відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк згідно зі статтею 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захист свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК № 17.

Зразок запиту на отримання публічної інформації до ГУ НП

**Начальнику
ГУ Національної поліції у ???
області**

**ПІБ запитувача
Адреса**

З А П И Т на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитом на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього самого закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Зважаючи на вищенаведене, відповідно до статей 5, 6, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації», статей 5, 6 Закону України «Про інформацію», **прошу надати інформацію про:**

1) кількість випадків затримання органами Національної поліції України в ??? області (всіма структурними підрозділами) осіб за підозрою у вчиненні злочинів, передбачених ст. 307-321 КК України, та за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44 КУпАП за період з ??? (за кожною статтею КК України подати інформацію окремо);

2) кількість переданих органами Національної поліції України в ??? області (всіма структурними підрозділами) до Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області повідомлень про випадки затримання осіб за підозрою у вчиненні злочинів, передбачених ст. 307-321 розділу КК України, та за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44 КУпАП за період з ???;

3) кількість встановлених органами Національної поліції України в ??? області (всіма структурними підрозділами) фактів неприбуття адвокатів для надання правової допомоги за повідомленнями про затримання за вчинення злочинів та адміністративних правопорушень такої категорії за період з ???;

4) кількість внесених до Єдиного реєстру досудових досліджень органами Національної поліції в ??? області (всіма структурними підрозділами) кримінальних проваджень за ст. 307-321 КК України за період з ???;

5) кількість завершених слідчими органів Національної поліції в ??? області (всіма структурними підрозділами) кримінальних проваджень за ст. 307-321 КК України за період з ???;

6) кількість складених і переданих органами Національної поліції в ??? області (всіма структурними підрозділами) на розгляд до суду протоколів за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44 КУпАП за період з ???.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів від дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу:???? .

У тому разі, якщо запитувана інформація буде перевищувати 10 сторінок, гарантуємо відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк

згідно зі статтею 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захист свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК № 18.

Зразок запиту на отримання публічної інформації до медичної установи

Головному лікарю
???

ПІБ запитувача
Адреса

З А П И Т на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитами на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього самого закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Зважаючи на вищенаведене, відповідно до статей 5, 6, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації», статей 5, 6 Закону України «Про інформацію», прошу надати інформацію:

- кількість осіб, які перебувають на замісній підтримувальній терапії у ??? області станом на ???;

- кількість осіб, яким припинено видання препаратів замісної підтримувальної терапії із зазначенням в інформації причин таких дій за кожним фактом за період із ???;

- кількість осіб, які з невідомих лікувальному закладу причин не з'являються для отримання препаратів замісної підтримувальної терапії та припинили відповідний курс за період із ???.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів від дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу:???? .

У тому разі, якщо запитувана інформація буде перевищувати 10 сторінок, гарантуємо відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк згідно зі статтею 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захист свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК № 19.

Зразок запиту на отримання публічної інформації начальнику Управління патрульної поліції

Начальнику
Управління патрульної поліції
в ???

ПІБ запитувача
Адреса

З А П И Т на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права

на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитами на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього самого закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Зважаючи на вищенаведене, відповідно до статей 5, 6, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації», статей 5, 6 Закону України «Про інформацію», **прошу надати інформацію про:**

1) кількість випадків затримання Управлінням патрульної поліції в ??? осіб за підозрою у вчиненні злочинів, передбачених ст. 307-321 КК України, та за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44 КУпАП, за період із ??? (за кожною статтею КК України подати інформацію окремо);

2) кількість переданих Управлінням патрульної поліції в ??? до Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області повідомлень про випадки затримання осіб за підозрою у вчиненні злочинів, передбачених ст. 307-321 КК України, та за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44 КУпАП, за період із ??? (за кожною статтею КК України подати інформацію окремо);

3) кількість встановлених Управлінням патрульної поліції в ??? фактів неприбуття адвокатів за повідомленнями про затримання за вчинення злочинів та адміністративних правопорушень такої категорії за період з ???;

4) кількість складених і переданих Управлінням патрульної поліції в ??? на розгляд до суду протоколів за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44 КУпАП, за період із ???.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів від дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу: ??? .

У тому разі, якщо запитувана інформація буде перевищувати 10 сторінок, гарантуємо відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк згідно зі статтею 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захист

свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК № 20.

Зразок запиту на отримання публічної інформації до прокурора

Прокурору ???

ПІБ запитувача
Адреса

ЗАПИТ на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитами на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього самого закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Зважаючи на вищенаведене, відповідно до статей 5, 6, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації», статей 5, 6 Закону України «Про інформацію», **прошу надати інформацію про** кількість поданих органами прокуратури в ??? області до суду обвинувальних актів (усіма структурними підрозділами) про вчинення злочинів за ст. 307-321 КК України за період із ???.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів від дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу: ????

У тому разі, якщо запитувана інформація буде перевищувати 10 сторінок, гарантуємо відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк згідно зі статтею 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захист свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК № 21.

Зразок запиту на отримання публічної інформації до РЦБВПД

Регіональному центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області

ПІБ запитувача
Адреса

ЗАПИТ на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про доступ до публічної інфор-

мації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитом на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього самого закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Зважаючи на вищенаведене, відповідно до статей 5, 6, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації», статей 5, 6 Закону України «Про інформацію», **прошу надати інформацію про:**

1) кількість повідомлень, які надійшли до Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області з органів Національної поліції в ??? області про випадки затримання осіб за підозрою у вчиненні злочинів, передбачених ст. 307-321 КК України, та за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44 КУпАП, за період із ??? (за кожною статтею КК України подати інформацію окремо);

2) кількість зафіксованих Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області випадків порушень вимог постанови КМУ від 28.12.2011 №1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою» при інформуванні органами Національної поліції в ??? області про факти затримання осіб за підозрою у вчиненні злочинів, передбачених ст. 307-321 КК України, та за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44 КУпАП, за період із ???, а саме:

- зафіксовані факти неповідомлення про випадки затримання за підозрою у вчиненні таких злочинів та адміністративних правопорушень;

- зафіксовані факти невчасного повідомлення про випадки затримання за підозрою у вчиненні таких злочинів та адміністративних правопорушень;

- кількість повідомлень від адвокатів або скарг від підозрюваних чи обвинувачених за вказаною категорією злочинів, які надійшли до Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області за період із ???, про застосування незаконних методів досудового розслідування, фактів катувань, іншого нелюдського або таких, що принижують гідність особи, видів поведень, порушень процедури затримання, передбаченої КУпАП;

4) кількість здійснених Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області інформувань прокурорів або відповідних регіональних та міжрегіональних органів про факти порушення вимог постанови КМУ від 28.12.2011 №1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної право-

вої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою» за період із ????

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів від дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу: вул. ????, або повідомити за телефоном ???, де та коли наш представник зможе ознайомитися та/або зробити відповідні копії документів.

У тому разі, якщо запитувана інформація буде перевищувати 10 сторінок, гарантуємо відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк згідно зі статтею 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захист свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК №22.

Запит до підрозділу поліції про надання інформації.

**Начальнику
(вказати підрозділ поліції)**

**ПІБ запитувача
Адреса
реквізити документа,
що посвідчує фізичну особу,
яка подає запит**

**З А П И Т
у порядку ст. 16 Закону України
«Про захист персональних даних»**

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації.

Згідно зі статтею 16 Закону України «Про захист персональних даних» суб'єкт персональних даних має право на одержання будь-яких відомостей про себе у будь-якого суб'єкта відносин, пов'язаних із персональними даними.

Зважаючи на вищенаведене, **прошу надати інформацію про:**

- 1) час, коли мене (вказати дату) доправили до (назву відділу поліції) та час залишення приміщення відділу поліції, а також надати копію витягів із журналів обліку роботи відділів поліції, де зафіксовано такі дані;
- 2) причини доправлення мене до відділу поліції та правові підстави;
- 3) хто із працівників поліції доправляв мене до відділу поліції;
- 4) у яких кабінетах відділу поліції я перебував;
- 5) хто проводив зі мною процесуальні дії;
- 6) чи було внесено відомості до ЄРДР за фактами вчинення мною злочинних дій;
- 7) чи було складено щодо мене протоколи про вчинення адміністративних правопорушень;
- 8) надати копію відеозапису з камер спостереження, де зафіксовано моє пересування у відділенні поліції (вказати дату). Матеріальний носій, куди можна скопіювати такі дані, буде надано мною на першу Вашу вимогу;
- 9) чи було повідомлено про моє затримання Регіональний центр з НБВПД у ??? області, і якщо так, то коли саме.

Відповідь просимо надіслати на адресу: ??? (зокрема, електронну) .

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захист свого права на інформацію до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК №23.

Запит до медичної установи про надання інформації

Головному лікарю ???
 ПІБ запитувача
 Адреса
 реквізити документа,
 що посвідчує фізичну особу,
 яка подає запит (для фізичної
 особи-заявника)

З А П И Т
 на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації.

Згідно зі статтею 16 Закону України «Про захист персональних даних» суб'єкт персональних даних має право на одержання будь-яких відомостей про себе у будь-якого суб'єкта відносин, пов'язаних із персональними даними.

Зважаючи на вищенаведене, **прошу надати інформацію про те:**

- з яким діагнозом я звернувся до лікувального закладу (вказати дату);
- які тілесні ушкодження було виявлено у мене під час звернення до лікувального закладу (вказати дату);
- а також:
- надати копію медичних документів, де зафіксовано діагноз і тілесні ушкодження під час мого звернення до лікувального закладу (вказати дату).

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів від дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу:???? .

Відповідь просимо надіслати на адресу:???? (зокрема, електронну) .

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захисту свого права на інформацію до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК № 24.

Запит до РЦ з НБВПД в області про надання інформації

Регіональному центру з надання
 безоплатної вторинної правової
 допомоги у ??? області
 ПІБ запитувача
 Адреса, реквізити документа,
 що посвідчує фізичну особу,
 яка подає запит (для фізичної
 особи-заявника)

З А П И Т
 на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації.

Згідно зі статтею 16 Закону України «Про захист персональних даних» суб'єкт персональних даних має право на одержання будь-яких відомостей про себе у будь-якого суб'єкта відносин, пов'язаних із персональними даними.

Зважаючи на вищенаведене, **прошу надати інформацію про те:**

- 1) чи надходили до Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області (вказати дату) повідомлення про моє затримання у порядку статті 208 КПК України/КУпАП;
- 2) дату та час надходження такого повідомлення;
- 3) прізвище, ім'я та по батькові призначеного адвоката;
- а також:
- 4) надати копії журналів обліку роботи Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у ??? області, де зафіксовано факт надходження повідомлень про моє затримання та видання адвокату відповідного доручення, а також доручення про надання правової допомоги.

Відповідь просимо надіслати на адресу: ???? (зокрема, електронну).

Звертаємо Вашу увагу, що в разі ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації ми будемо змушені звертатися по захисту свого права на інформацію до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Прізвище, ініціали

Підпис

ДОДАТОК № 25.

Типові заходи, які може провести громадський детектив, та інформація, яку може отримати

№ заходу	Назва заходу	Особа, з якою проводять захід, місце, де проводить захід, або орган, куди подають документ	Як дані можна з'ясувати або отримати інформацію	Як фіксувати або оформлювати документ	Можливі труднощі під час отримання даних
1	огляд місця, де сталася подія, фото- та відеофіксація можливих слідів учинення незаконних дій	місце, вказане потерпілим або заявниками, де відбулися незаконні дії	зафіксувати можливі сліди вчинення незаконних дій	фото- та відеофіксація, можливе вилучення з місця речей у разі загрози їхнього знищення для подальшого передання правоохоронному органу	доступ до такого місця (як правило, незаконні дії працівники поліції вчиняють не у громадських місцях)
2	освідування особи у медичному закладі	потерпілий	зафіксувати факт отримання тілесних ушкоджень і повідомити, що їх завдано працівниками поліції	у медичних документах лікувального закладу	халатне ставлення медичного працівника до виконання своїх обов'язків і неповна фіксація отриманих тілесних ушкоджень
3	опитування особи	потерпілий	безпосередні обставини вчинення незаконних дій працівниками поліції	1) бланк опитування; 2) аудіо-, відеофіксація	1) відмова у наданні пояснень, якщо заявником не є потерпілий; 2) недостовірність отриманих даних
		свідок	підтвердити факт вчинення незаконних дій працівниками поліції щодо потерпілого	1) бланк опитування; 2) аудіо-, відеофіксація	1) відмова у наданні пояснень; 2) недостовірність отриманих даних
		інші особи, які не були безпосередніми свідками подій, однак їхні пояснення можуть містити інформацію, важливу для провадження	інформацію, корисну для провадження (для прикладу, опитати медичного працівника, чи зверталась особа до медичного закладу, чи виявляли у неї тілесні ушкодження, чи перебуває особа на ЗПТ тощо)	1) бланк опитування; 2) аудіо-, відеофіксація	1) відмова у наданні пояснень; 2) недостовірність отриманих даних; 3) неможливість надання пояснень через ризик розголошення персональних даних особи

4	подання запитів у порядку Закону «Про доступ до публічної інформації»	органи Національної поліції	1) кількість затриманих осіб за певний період; 2) проходження служби певними працівниками; 3) внесення відомостей до ЄРДР за певними статтями КК України; 4) кількість інформувань сайтів ЗПТ про затримання особи, яка отримує препарати	оформлення запиту на інформацію	1) безпідставне ненадання інформації; 2) неповне надання інформації; 3) відповіді на такий запит буде надано з огляду на положення Закону України «Про захист персональних даних»
		центри БВПД	1) кількість інформувань про затримання осіб за певний період; 2) інформацію про видання доручень адвокатам		
		сайти ЗПТ	кількість осіб		
		прокуратура	кількість повідомлень прокурору про факти затримання, які надійшли від органів поліції за певний період		
		лікувальні заклади	кількість осіб, які за певний період повідомляли про завдання їм тілесних ушкоджень представниками органів поліції		
5	скерування звернень про проведення службового розслідування до ГУ НП в області	прокуратура / ГУ НП в області	інформація щодо дотримання працівниками поліції службової дисципліни	оформлення звернення з вимогою проведення перевірки	необ'єктивність проведення службового розслідування
6	скерування запитів до відділу внутрішньої безпеки Національної поліції в області	відділу внутрішньої безпеки Національної поліції в області	інформація щодо дотримання працівниками поліції службової дисципліни та наявність підстав для реагування	оформлення звернення з вимогою проведення перевірки	необ'єктивність розгляду звернення

7	Скерування запитів в порядку ст.16 Закону України «Про захист персональних даних»	органи Національної поліції	час затримання, доправлення особи, копії документів, де зафіксовано такі дані; відеоматеріали з камер спостереження чергових частин	оформлення запиту з огляду на особливості, визначені ст. 16 Закону України «Про захист персональних даних»	1) безпідставне ненадання інформації; 2) неповне надання інформації
		центри БВПД	час інформування органами поліції про затримання особи, призначений захисник		
		сайти ЗПТ	перебування особи на ЗПТ; переривання ЗПТ; інформування поліції про затримання особи, яка перебуває на ЗПТ		
		прокуратура	наявність повідомлення прокурору про факти затримання особи органами поліції; наявність внесених до ЄРДР відомостей щодо особи		
		лікувальні заклади	копії медичної документації; зафіксовані тілесні ушкодження		
		підприємства, установи, організації незалежно від форми власності	інша інформація щодо особи потерпілого, яка необхідна для проведення, зокрема аудіо-, відеоматеріали, копії інших документів		
8	скерування адвокатських запитів (у разі укладення з потерпілим договору PRO BONO)	аналогічно п. 7	аналогічно п. 7	аналогічно п. 7	аналогічно п. 7

ДОДАТОК №26

Зразок плану проведення громадського розслідування

№ заходу	Назва заходу	Особа, з якою проводять захід, місце, де проводять захід, або орган, до якого скеровують документ, зміст останнього	Кінцева дата виконання заходу	Відповідальний детектив	Отримана інформація чи матеріали від проведеного заходу	Яким чином зафіксовано інформацію	Дата виконання заходу
1	опитування потерпілого Іванова І. І. за фактом його незаконного затримання та завдання тілесних ушкоджень працівниками поліції	Іванов І. І.	до 21.06.2019	Ілляк С. В.	1) Іванов І. І. підтвердив факт незаконного затримання та завдання тілесних ушкоджень 12.06.2019; 2) повідомив, що його затримання проводили працівники Житомирського відділу поліції ГУ НП у Житомирській області Марчук І. І. та Петров В. В.; 3) тілесні ушкодження йому завдав працівник поліції Навчук І. І. в кабінеті № 12 вказаного відділу поліції	бланк пояснення Іванова І.І.	20.06.2019

ДОДАТОК № 27.

Перелік територіальних управлінь Державного бюро розслідувань

Територіальне управління, розташоване у місті Києві

Поширює свою діяльність на місто Київ, Київську, Черкаську та Чернігівську області.

01133, м. Київ, бул. Лесі Українки, 26 (7 поверх).

+38 (068) 360 76 74

Для запитів на публічну інформацію: public.kv@dbr.gov.ua

Територіальне управління, розташоване у місті Краматорську

Поширює свою діяльність на Донецьку та Луганську області.

84326, м. Краматорськ, вул. Героїв України, 21.

+38 (095) 554 84 24; +38 (098) 454 84 24

Для запитів на публічну інформацію: public.kk@dbr.gov.ua

Територіальне управління, розташоване у місті Львові

Поширює свою діяльність на Волинську, Закарпатську, Івано-Франківську, Львівську, Тернопільську області.

79008, м. Львів, вул. Кривоноса, 6.

Черговий: +38 (098) 303 59 70

Для запису на прийом громадян: +38 (098) 015 49 20 (9:00-18:00)

Для запитів на публічну інформацію: public.lv@dbr.gov.ua

Територіальне управління, розташоване у місті Мелітополі

Поширює свою діяльність на Автономну Республіку Крим, Запорізьку, Херсонську області, місто Севастополь.

72316, Запорізька область, м. Мелітополь, вул. Індустріальна, 89.

(0619) 49-04-60 info.ml@dbr.gov.ua

Для запитів на публічну інформацію: public.ml@dbr.gov.ua

Для повідомлень про злочин: zlochyn.ml@dbr.gov.ua

Для звернень громадян: zv.ml@dbr.gov.ua

Територіальне управління, розташоване у місті Миколаєві

Поширює свою діяльність на Кіровоградську, Миколаївську, Одеську області.

54020, м. Миколаїв, вул. Погранична, 9.

+38 (096) 894 57 47, для звернень громадян: (0512) 47-71-58

Для запитів на публічну інформацію: public.mv@dbr.gov.ua

Територіальне управління, розташоване у місті Полтаві

Поширює свою діяльність на Дніпропетровську, Полтавську, Сумську, Харківську області.

36014, м. Полтава, вул. Соборності, 37.

+38 (095) 698 57 02

Для запитів на публічну інформацію: public.pl@dbr.gov.ua

Для запису на прийом громадян: (0532) 64-10-19.

Територіальне управління, розташоване у місті Полтаві

Поширює свою діяльність на Дніпропетровську, Полтавську, Сумську, Харківську області.

36014, м. Полтава, вул. Соборності, 37.

+38 (095) 698 57 02

Для запитів на публічну інформацію: public.pl@dbr.gov.ua

Для запису на прийом громадян: (0532) 64-10-19.

Територіальне управління, розташоване у місті Хмельницькому

Поширює свою діяльність на Вінницьку, Житомирську, Рівненську, Хмельницьку, Чернівецьку області.

29001, м. Хмельницький, вул. Пилипчука, 28.

Телефон: 0382 61-90-11, черговий: +38 098 777 34 02

Для запитів на публічну інформацію: public.ki@dbr.gov.ua

ДОДАТОК № 28.

Скарга слідчому судді у порядку статті 206 КПК України

Слідчому судді (НАЗВА СУДУ)

ВІД КОГО

Скарга
у порядку ст. 206 КПК України

« ___ » _____ 20__ року працівниками (вказати, якого відділу поліції, та ким саме) було затримано (вказати, кого саме).

На цей час вказану вище особу працівники поліції утримують у приміщенні цього відділу без будь-яких правових підстав, процесуального оформлення такого статусу та законних рішень суду.

Відповідно до п. 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод ніхто не може бути позбавлений свободи інакше як в порядку, встановленому законом.

Статтею 208 КПК України передбачено законний порядок затримання особи уповноваженою особою без ухвали слідчого судді (перелік підстав є вичерпний).

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди України при розгляді справ застосовують Конвенцію та практику Європейського суду як джерело права.

Статтею 5 Конвенції встановлено правила позбавлення особи свободи, згідно з якими ніхто не може бути позбавлений свободи інакше, як відповідно до процедури, встановленої законом.

Згідно з практикою Європейського суду фіксація точних даних про затримання, як і підстави затримання, є необхідною умовою законності затримання для цілей, передбачених ст. 5 Конвенції.

Згідно зі ст. 29 Конституції України ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом. Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання. Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання. Згідно зі ст. 55 Конституції

ції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Відповідно до п. 4 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожний, кого позбавлено свободи внаслідок арешту або тримання під вартою, має право ініціювати провадження, в ході якого суд без зволікань встановлює законність затримання і приймає рішення про звільнення, якщо затримання є незаконним.

Згідно зі ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожний, чиї права та свободи, визнані в цій Конвенції, були порушені, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Відповідно до ст. 206 КПК України, якщо слідчий суддя отримує з будь-яких джерел відомості, які створюють обґрунтовану підозру, що в межах територіальної юрисдикції суду знаходиться особа, позбавлена свободи за відсутністю судового рішення, яке набрало законної сили, або не звільнена з-під варти після внесення застави в установленому цим Кодексом порядку, він зобов'язаний постановити ухвалу, якою має зобов'язати будь-який орган державної влади чи службову особу, під вартою яких тримається особа, негайно доставити цю особу до слідчого судді для з'ясування підстав позбавлення свободи.

На підставі вищевикладеного, відповідно до ст.ст. 3, 29 Конституції України, п.1, п. 4 ст. 5 Конвенції про захист прав та основоположних свобод, керуючись ст. 206 КПК України,

ПРОШУ:

Постановити ухвалу, якою негайно зобов'язати (вказати відділ поліції) доправити (вказати кого саме) до слідчого судді для з'ясування підстав позбавлення свободи.

ДАТА

ПІДПИС

ДОДАТОК № 29.

Приклади проваджень громадських детективів і проведених заходів під час розслідувань

КЕЙС № 1

До офісу громадських детективів звернулася особа, яка повідомила, що в одному з ізоляторів тимчасового тримання Рівненської області незаконно утримують громадянина А. У своєму повідомленні до керівника офісу громадських детективів вказана особа зазначила, що А. є його сином, якого 22.11.2018 затримали працівники одного з відділів поліції для відбування стягнення у вигляді адміністративного арешту за вчинення адміністративного правопорушення. Водночас заявник повідомив, що судом до його сина такого стягнення застосовано не було.

З огляду на наявність достатніх підстав для проведення громадського розслідування керівником офісу було вирішено таке розслідування розпочати.

Після звернення представників офісу до управління забезпечення прав людини в діяльності Національної поліції в області було підтверджено факт утримання вище зазначеної особи у вказаному місці несвободи.

Зі слів представника цього управління громадянина А. утримують у вищеназваному ІТТ на підставі постанови одного із судів області у справі про адміністративне правопорушення, якою застосовано адміністративний арешт строком на 15 діб. Окрім того, працівник управління надав детективам в усному порядку номер судової справи, у якій було винесено постанову, що слугує підставою утримання громадянина А. в ІТТ.

Після отримання таких даних офісом громадських детективів було проведено моніторинг Єдиного державного реєстру судових рішень, за результати якого з'ясовано, що вищевказану постанову про вчинення адміністративного правопорушення в частині накладення такого стягнення скасовано Апеляційним судом Рівненської області та зазначену обставину під час поміщення особи до місця несвободи працівниками поліції не враховано. Судом вказану постанову скеровували до органів поліції лише для виконання адміністративного стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом.

Оскільки ІТТ є місцем несвободи та самостійно туди потрапити детективи не можуть, офісом було запропоновано батькові потерпілого укласти для здійснення захисту А. договір PROBONO з адвокатом, який співпрацює з офісом. Надалі адвокат офісу, якого за наявності вищеназ-

ваного договору, було допущено до громадянина А., шляхом скерування відповідних запитів у порядку Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зібрав усі необхідні дані про вчинення злочину, а саме: відповідні ухвали суду першої та апеляційної інстанцій, документи про поміщення А. до вказаного вище місця несвободи, працівників відділу поліції, які здійснювали таке поміщення.

Загалом усі необхідні матеріали було зібрано впродовж 6 годин і невідкладно поінформовано відділ нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях та інших заходів примусового характеру прокуратури області, а також керівника відповідної місцевої прокуратури.

Після перевірки вказаних обставин прокуратура звільнила громадянина А. в той самий день. Загалом унаслідок вищеповисаних дій поліцейських потерпілого було незаконно позбавлено волі впродовж 12 днів.

Окрім того, на основі зібраної інформації офісом громадських детективів підготовлено заяву до ГУ Національної поліції України в Рівненській області про проведення службового розслідування за вказаним фактом і подано заяву про вчинення злочину до прокуратури Рівненської області про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань за фактом службової недбалості поліцейських.

КЕЙС № 2

16 березня 2018 року до офісу громадських детективів у м. Житомир звернувся гр. П., який є учасником замісної підтримувальної терапії з приводу перевищення службових повноважень працівниками патрульної поліції м. Житомир.

Представниками офісу громадських детективів було невідкладно проведено опитування потерпілого, з якого постало очевидним, що 13.03.2018 під час перебування у приміщенні нічного магазину м. Житомир у нього виник конфлікт зі співробітниками патрульної поліції, з причини чого потерпілий намагався ідентифікувати працівників правоохоронного органу шляхом фіксування нагрудних жетонів. Однак працівник патрульної поліції вищевказані законні вимоги гр. П. проігнорував і безпідставно, у порушення Закону України «Про Національну поліцію України», застосував у приміщенні нічного магазину до потерпілого фізичну силу, а саме завдав ударів руками та ногами по голові та тулубу. Як продовження неправих дій працівник патрульної поліції надалі завдав низку ударів гр. П. поблизу цього магазину з використанням для цього спецзасобу, тобто гумового кийка. Після побиття працівники патрульної поліції залишили П. у вищевказаному місці без свідомості. Опритомнівши, гр. П. самостійно

дістався місця проживання та викликав карету швидкої медичної допомоги, лікарі якої доправили потерпілого до травмпункту, де в нього було зафіксовано тілесні ушкодження та струс мозку.

Після опитування потерпілого за допомогою фотоапарату було проведено фотофіксацію завданих йому тілесних ушкоджень.

Надалі офіс у Житомирській області ухвалив рішення про проведення громадського розслідування за цим фактом.

На першому етапі громадського розслідування члени офісу оглянули місце, де відбувалися зазначені вище події. Громадські детективи з'ясували, що в торговому залі магазину та біля його приміщення встановлено систему відеоспостереження, що, як було виявлено в ході спілкування із власником магазину, дає змогу архівувати відеозапис і відтворити його. Громадські детективи скопіювали обставини вчинення незаконних дій щодо потерпілих на електронний носій, який надалі став основним доказом під час підготовки документів реагування. Водночас на прохання детективів запис із пристрою не видаляли, зважаючи на потребу задля доказування вказаного факту органам досудового розслідування дослідження саме оригінального запису та пристрою, на який його було записано.

Оскільки потерпілий самостійно звертався до лікувального закладу, громадські детективи від вказаної особи підготували запит про доступ до персональних даних і витребували інформацію про отримані потерпілим тілесні ушкодження.

Після збору цих даних громадські детективи підготували заяву до ГУ Національної поліції України в Житомирській області про проведення службового розслідування за вказаним фактом і заяву про вчинення злочину до прокуратури Житомирської області про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Водночас до заяви про вчинення злочину долучили відеозапис, що передбачає фіксацію незаконних дій, із визначенням у цьому документі місця, де можна отримати його оригінал.

За наслідками проведення громадського розслідування гр. П. було подано заяву до прокуратури про факт його побиття співробітником патрульної поліції, відомості за якою внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками злочину, передбаченого ч. 2 ст. 365 КК України.

Унаслідок проведення службового розслідування органами Національної поліції в області чотирьох працівників патрульної поліції було притягнуто до дисциплінарної відповідальності у вигляді догани. Під час проведення службового розслідування проаналізовано дії працівників патрульної поліції в аспекті ненадання гр. П. медичної допомоги. Водночас

кримінально-правовий аспект таких дій підлягав аналізу органом досудового розслідування шляхом усебічного, повного й об'єктивного з'ясування всіх обставин у межах кримінального провадження.

КЕЙС № 3

До офісу громадських детективів звернувся гр. Л. з повідомленням про факти безпідставного завдання йому працівниками поліції тілесних ушкоджень.

У ході проведеного громадськими детективами опитування заявника встановили, що на початку 2018 року він подав низку звернень до органів поліції Рівненської області щодо вчинення кримінальних правопорушень, які належно розглянуто не було. Наприкінці вересня поточного року до зазначеної особи зателефонував працівник поліції, який попросив про зустріч за місцем проживання потерпілого з приводу розгляду поданих ним звернень. Під час зустрічі вказаного працівника поліції з потерпілим останній висловив незадоволення станом розгляду своїх звернень і зволіканням із приводу їхнього розгляду, попередив, що буде подавати скарги на дії поліцейських до прокуратури області, Міністерства внутрішніх справ України, а також оскаржуватиме порушення термінів розгляду його звернень. Окрім того, потерпілий повідомив про намір звернутися до засобів масової інформації щодо покриття органами поліції злочинів. Працівнику правоохоронного органу не сподобалися висловлювання гр. Л., тому, перебуваючи на вулиці поблизу будинку останнього, він завдав йому одного удару ногою в ділянку грудей, від чого той, не втримавшись на ногах, упав на землю. Удар призвів до отримання гр. Л. тілесних ушкоджень у вигляді закритої травми грудної клітки.

Водночас із опитування було проведено фотофіксацію отриманих потерпілим тілесних ушкоджень.

Надалі громадські детективи для медичного освідування потерпілого забезпечили йому огляд лікарем у лікувальному закладі, де він отримано довідку із фіксацією наявних у нього тілесних ушкоджень.

Для з'ясування особи поліцейського, який завдав потерпілому тілесні ушкодження, громадські детективи отримали від останнього всі скарги, подані до органів поліції. На основі наявних матеріалів громадські детективи підготували запит від імені потерпілого до поліції про відомості щодо особи поліцейського, який розглядав його скарги та виїжджав до місця проживання.

З огляду на отриману інформацію детективи підготували заяву до ГУ Національної поліції України в Рівненській області про проведення службового розслідування за вказаним фактом.

Окрім того, громадські детективи підготували та подали заяву про вчинення злочину до прокуратури Рівненської області про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Також, зважаючи на виявлені під час перевірки факти безпідставного ненадання відповідей на звернення потерпілого органами поліції у строки, визначені Законом України «Про звернення громадян», для вирішення питання про притягнення до встановленої Кодексом України про адміністративні правопорушення відповідальності детективи подали скаргу до Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України.

Загалом за наслідками проведення громадського розслідування працівники офісу зібрали відповідні матеріали та підготували заяву про вчинення злочину, за результатами розгляду якої до Єдиного реєстру досудових розслідувань було внесено відомості за ч. 2 ст. 365 КК України.